

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚਿੱਤਰ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

pardestimes

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰਲਾ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਮੈਨੋਜ਼ਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

VOL- 15

No. 367

February 24, 2021

E-mail : info@pardestimes.com

Ph 510-938-7771

Ph 530-315-1020

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਲੰਮੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਮੌਤ

ਖੰਨਾ (ਲੁਧਿਆਣਾ) - ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਸਿੰਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗਾਇਕ ਅਤੇ ਸੜੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰਸਿੰਧ ਕਲਾਕਾਰ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਅੱਜ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਫੋਰਟਿਸ ਹਸਪਤਾਲ ਮੋਹਾਲੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਸੋਗ ਦੀ ਲਿਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਖਿਰ ਢੇਡ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੋਰਟਿਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ-19 ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰਨਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੇ ਘੋਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਦਿੱਕਤਾਂ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਵਧਦੀਆਂ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਕੋਵਿਡ ਕੰਪਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਇਲਾਜ ਅਧੀਨ ਰਹੇ। ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਮਰ ਨੂੰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦਾ ਦੇ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਰਹੂਮ ਆਤਮਾ ਦੀ ਆਤਮਕ ਸਾਂਤੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਗਿਫ਼ਿਜ਼ੀ ਸਟੇਅ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ,

ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ

ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫ਼ਤਰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫ਼ਤਰ ਸੈਕਰੈਟੈਂਸ ਦਫ਼ਤਰ

4408 S. Grimmer Blvd # 208 Fremont, CA 94538 Jackson Height, NY 11372 510-657-6444

37-18-73rd St. Ste 401 Sacramento CA-95691 718-533-8444

2945 W. Capitol Ave. West Near Costco 916-372-448 phone 559-271-5511

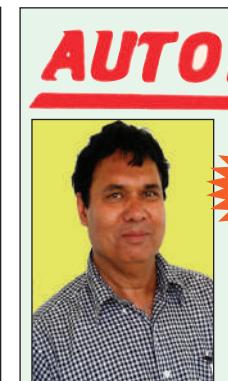
Allstate
You're in good hands.
Avninder Singh
Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501
Auto ~ Home ~ Life ~ Health ~ Business ~ Commercial
PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

Raj Budwal
(Investment and Financial Advisor)
408-972-8000,
408-835-0202 (Cell)

Budwal and Associates
315 Piercy Road, San Jose, CA 95138
Budwal@sagepointadvisor.com

AUTOBAHN
Body & Paint

Specializing in Convenience & Quality

ਭਾਟਾਂ ਅਤੇ ਪੋਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲੇ

Baghel Singh Jaswal
Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023
www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

See me today and get the discounts and service you deserve

Gurbinder S Mavi
Insurance Lic# OF22244
Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284
988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com

State farm mutual Automobile Insurance Company. State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

Padam Builders Inc.
ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਰੰਟੀ

ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮੇਲ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Bhupinder Singh Padam
email: padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803

CELL 510-565-6667

3143 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਅਸਰ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਅਥਾਈਡਨ ਦੀ ਪਲੇਠੀ ਤਕਰੀਰ ਅਤੇ ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ 17 ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਰਡਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਸਿਹਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਸੌਂਤੀ ਸੋਚ ਵੱਸ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਪਲਟਣ ਕਰ ਕੇ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲਾ ਸੁਨਹਾ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮੁਲਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਵਪਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਚੰਗੇ ਮਾਤ੍ਰੇ ਘਟਨਾਕਮ ਦਾ ਸਮਾਜੀ, ਆਰਥਿਕ, ਸਿਆਸੀ ਅਸਰ ਹਰ ਮੁਲਕ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਕਾਠੀ ਵਾਲੇ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਬਹੁਤ ਨੇਤੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਸਮੁੱਖ ਅੱਲੋਂ ਰਹਿ ਕੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਿਆਦੀ ਮੁਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਿਆਦ ਦਾ ਜੋ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਤੇ ਅੰਸ਼ਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਰੂਪ ਟਰੰਪ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਾਇਦ ਕਰੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਪੰਜਿਆਦ ਨਾਲ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਾਸੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਚਾ, ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਰਵੱਦੀਆ, ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਆਦਿ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਗਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਰਵਾਇਤੀ ਸਮਾਜਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼/ਸਮਾਜ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਜਾਂ ਖੜੋਤ 'ਚ ਉਥੋਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਰੋਲ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੀਡਰ ਦੇ ਨਿੰਜੀ ਗੁਣ, ਵਿਚਾਰ, ਵਿਹਾਰ ਤੇ ਦਿੱਖ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨਾਂ ਉਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਵਾਪਰਕ ਬੁੱਧੁ, ਹੰਕਾਰੀ, ਕੱਟਤ, ਸਿਆਸੀ ਸਭ ਵਿਹੁਣੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਹੈ ਜੋ ਪੈਸੇ ਤੇ ਘੱਟੀਆ ਹੱਥਕੰਡੇ ਅੱਪਣਾ ਕੈ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਗਿਆ, ਤੇ ਫਿਰ ਮਾਨਵੀ ਮੁੱਲਾਂ ਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਘਰ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਚਰਮਸੀਮਾ 6 ਜਨਵਰੀ 2021 ਸੀ। ਟਰੰਪ ਦਾ ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹਲਫ਼ਦਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਨਕਾਰਾਤਮਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਜੋ ਵਾਪਰਿਆ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਨਹੀਂ। 'ਵਾਸਿੰਗਟਨ ਪੋਸਟ' ਮੁਤਾਬਿਕ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਸਮੇਤ ਟਰੰਪ ਨੇ 30500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜੋ ਛਠੇ ਸਨ। ਆਲਮੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸਮਾਈਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਾ, ਸੰਸਾਰ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਫਲਣਾ, ਸਥਤ ਪਰਵਾਸੀ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ, ਮੈਕਸਿਕਨ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਕੰਧ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਕਈ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣਾ, ਪਬਲਿਕ

ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਪੈਸ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਤੇ ਧਮਕਾਉਣਾ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਨਮੁਖ ਰਵੱਦੀਆ, ਦੇਸ਼ ਵਿਚਲੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਪੱਤਰ ਨਕਾਰਾਤਮਿਕ ਕੰਮ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਦਕਾ ਟਰੰਪ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਈ। ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਪੈਸ ਕਰ ਕੇ

ਖਾਤਮੇ ਵੱਲ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟ 21 ਭਾਰਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪਦਵੀਆਂ ਦੇਣਾ ਵੱਡਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਟਰੰਪ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਫੇਲੀ ਸੌਂਤੀ ਅਤੇ ਨਸਲਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਦਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸਣ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ— “ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਪੈਸ ਕਰ ਕੇ

ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪੈਰਿਸ ਜਲਵਾਯ ਸਮੱਝੌਤੇ ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਬਿਊਟਿਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੋਰਿਸ ਜੋਹਨਸਨ ਤਾਂ ਫਰ ਰਾ ਸੀ ਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸੈ ਨੂੰ ਅਲ ਮੈਕਰੋਨ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਧੀਆ ਕਦਮ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਵਧ ਰਹੀ ਆਲਮੀ ਤਪਸ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਗੈਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਕਮੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਸਮਹਿਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਇਮਦਾਦ ਨਾਲ ਉਮੀਦ ਬੱਣੇਗੀ।

ਨਵੀਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਤੇ ਹਾਂ-ਪੱਥੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਪਖੋਂ ਵੀ ਜਿਥੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਵੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਸਮਾਜੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭਾਰਤ ਕੋਲੋਂ ਨੈਤਿਕ, ਮਨੁੱਖੀ ਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਤਵਕੋ ਕਰੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਘਣ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਇਡਨ ਵਾਲੋਂ ਆਰਐਸੈਂਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸੋਨੇਲ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਅਮਿਤ ਜਾਨੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਇਸ ਟੱਥ ਦਾ ਗਵਾਹ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਤਰਜਮਾਨ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਰਵਕ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਨਿਜਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਫਲਤਾ ਦਾ ਕਾਰਕ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਭਾਵੇਂ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਉਤਰ ਚੁਕਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਖ਼ਮਾਜ਼ਾ ਭੁਗਤਾਵਿਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਹੁੰਨ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਅਥਾਈਡਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਲੋਕ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਪੱਖੀ ਫੈਸਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਾਲੇ ਯੁੱਗ ਆਏ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ ਲੋਕ ਸਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੱਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਹੱਦਾਵਾਦ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਜੋ ਅਥਾਈਡਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਿਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਤਾਂ ਵੂਝੀ ਟਾਉਨ ਤੇ ਮਬਲਾ ਮਾਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਕਾਰਾਤਮਿਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਆਸ ਬੱਚੀ, ਉਥੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਨੌਜਾਨਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇੱਤੀਅਰਿੰਗ ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਨਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਮੁਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਮਲਾ ਹੈਰੀਸ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਲਿਆਕਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਸੀ ਉੱਚ ਪਦਵੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਹਫਾਮ ਲਾਇਡ ਆਸਟਿਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸਲੀ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ?

ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ। ” ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਮਾਨਵੀ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਟਾਕਰਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਨ- ਗੁੱਸਾ, ਨਾਰਾਜ਼ੀ, ਨਫਰਤ, ਅਤਿਵਾਦ, ਲਾ

ਧੰਨਾਬ 'ਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਰਿਹਾ ਕਰੋਨਾ- 1 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਫਿਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਨਤਕ ਇਕੱਠਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ- ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਦੇ ਮੁੜ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਥਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੱਜ ਅੰਦਰੋਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਇਕੱਠਾਂ ਸਬੰਧੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਧਣ ਦੀ ਸੁਰਤ ਵਿੱਚ ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਲ੍ਪਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਦਾ ਕਰਦਿੱਤੀ ਲਾਉਣ। ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਰੋਨਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਬੰਧੀ ਵਰਚਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਅੰਦਰੋਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ

ਸਬੰਧੀ ਇਕੱਠਾਂ ਕਮਵਾਰ 100 ਤੋਂ 200 ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮਾਸਕ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦੁਰੀ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ

ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਈਕਰੋ-ਕੰਟੋਨਮੈਂਟ ਰਣਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਹੌਟਸਪੋਟ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਰਾਤ ਦਾ ਕਰਦਿੱਤੀ ਲਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸਕ ਪਾਉਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲੀ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਕੇਰਲ, ਛੱਤੀਸ਼ਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਵਧਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਟੈਸਟ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਮਿਆਂਮਾਰ 'ਚ ਫੌਜ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰੇ ਲੋਕ ਨਾਸਾ ਨੇ ਮੰਗਲ 'ਤੇ ਉਤਰਦੇ ਰੋਵਰ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ

ਰੰਗੁਨ- ਮਿਆਂਮਾਰ 'ਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ 20 ਟਰੱਕ ਤੇ ਦੰਗਾ ਰੋਕ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਉਥੇ ਨੇਂ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਕਾਰਖਾਨੇ, ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਰਹੀਆਂ। ਨੇਪੀਤਾ 'ਚ ਵੀ ਬੰਦ ਦਾ ਅਸਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੋਸ ਮੁਜਾਹਿਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ 'ਸਿਵਲ ਨਫਰਾਮਾਨੀ ਲਹਿਰ' ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੀ ਹਤਾਲ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉੱਧਰ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਰਕ 'ਐਮਾਰਟੀਵੀ' 'ਤੇ ਸੰਟਾ ਨੇ ਲੰਘੀ ਦੇਰ ਰਾਤ ਹਤਾਲ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੌਸਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਅਜਿਹਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 22 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦੰਗਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਭੀਤ ਨੂੰ ਭਤਕਾਇਆ ਹੈ।

ਅੱਜ ਕਈ ਸੜਕਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਈ ਉਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ। ਸੁਲੋ ਪਗੋਤਾ ਸਮੇਤ ਸਹਿਰ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਰੋਸ ਮੁਜਾਹਿਰ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਕੈਨਾਵਰਲ (ਫਲੋਰਿਡਾ)- ਨਾਸਾ ਨੇ ਮੰਗਲ 'ਤੇ ਰੋਵਰ ਲੈਂਡਿੰਗ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਉੱਚ-ਗਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਸੰਤਰੀ ਅਤੇ ਚਿੱਟਾ ਪੈਂਗਸ਼ੂਟ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਅਤੇ ਲਾਲ ਗ੍ਰਹੀ ਦੀ ਧੂੜ ਭਰੀ ਸਤਹ 'ਤੇ ਰੋਵਰ ਲੈਂਡਿੰਗ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੇਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਭੈਲ-ਭਰਾ ਤੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਹੋਲਗੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ- ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਕ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹਤਾ ਦੇ ਪੇਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਔਰਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ। ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਰਾ 15(1) (ਡੀ) 'ਚ ਔਰਤ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਔਰਤ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਰਟ ਨੇ ਔਰਤ ਦੇ ਇਹਿਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਵੱਖੋਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਰਟ ਨੇ ਔਰਤ ਦੇ ਇਹਿਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ ਜਸਟਿਸ ਅਸੋਕ ਭਸ਼ਣ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਆਰ ਸੁਭਾਸ਼ ਰੈਡੀ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ 22 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਔਰਤ ਦੇ ਦਿਓਂਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਗੁਰੂਗੁਆਮ ਦੇ ਸੋਹਣਾ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਗੜੀ ਬਾਜਿਦਾਰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਮੁਤਾਬਕ ਗੜੀ ਪਿੰਡ 'ਚ ਬਦਲ੍ਹ ਦੀ ਖੇਤੀਬੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਬਦਲ੍ਹ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਬਾਲੀ ਰਾਮ ਤੇ ਸੇਰ ਸਿੰਘ। ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ

ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ 19 ਅਗਸਤ 1991 ਨੂੰ ਡਿਕਾਰੀ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਗਨੇ ਦੇ ਦਿਓਂਰ ਬਾਲੀ ਰਾਮ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਮੁਕਦਮਾ ਦਾਖਲ ਕਰ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮੱਝੌਤੇ 'ਚ ਜਗਨੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

ਦਿਓਂਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਧਰਾ 15(1) (ਡੀ) 'ਚ ਔਰਤ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਗਨੇ ਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਗਨੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤਕ ਮੁਕਦਮਾ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਓਂਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਖੁੱਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੇ ਹੋਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਪੁੱਜੇ ਸਨ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੋਰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਚ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮੱਝੌਤੇ 'ਚ ਜਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਧਰਾ 15(1) (ਡੀ) 'ਚ ਔਰਤ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੋਰਟ ਨ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਕਰੋਨਾ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਝਟਕਾ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਫੈਲਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਫੈਲਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਜਨਤਕ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਤੱਤਪਰਤਾ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਕਿ ਟੀਕਾਕਰਨ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਲਾਗ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਿਖਾਉਣ। ਇਹ ਗੰਭੀਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਘੱਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਰੋਨਾ ਲਾਗ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਹੌਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਖਤਰਾ ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਕੇਰਲ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਛੱਡੀਸਗੜ੍ਹ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਵਧਦੇ ਮਾਮਲੇ ਇਹੋ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਮਹਿੰਗੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਮੁਹੱਈਆ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰਨਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਏਨੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਮਾਸਕ ਲਾਉਣ ਤੇ ਜਨਤਕ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਦੂਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ 'ਚ ਹਰਜ਼ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਕਹਿਰ ਘੱਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਜਾਨਲੇਵਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੀਬ ਸੌ ਲੋਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਟੀਕਾਕਰਨ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਇਹ ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਟੀਕਾਕਰਨ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਦਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਦੇ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ 'ਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

albir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771, Ph . 510-516-3536

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Pardes Times (2nd office)
Ranjit Kandola ,Managing Editor
530-315-1020, email-Kandola@macloans.net

Buta Ram Joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Sanjeev Garg Kali, Reporter Malwa Area, 96713-53789

RAJ BUDWAL
MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਪਰਤੀ ਨੇ ਤਾਂ ਏਡੀ ਰਹਿਣਾ...

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਇਰ ਪੁਸ਼ਪ ਸ਼ਾਹਕੌਟੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਨਜ਼ਮ ਲਿਖੀ ਸੀ :

ਸੋਚੋ ਸਮਝੋ ਮੰਨੋ ਕਹਿਣਾ,
ਧਰਤੀ ਨੇ ਤਾਂ ਏਡੀ ਰਹਿਣਾ।
ਵਧਦੀ ਰਦੀ ਆਬਾਦੀ ਜੇਕਰ,
ਕਿਥੇ ਉਠਣਾ, ਕਿਥੇ ਬਹਿਣਾ?"

ਸਾਇਰ ਦਾ ਇਹ ਦਰਦ ਇਸ ਸਮੇਂ ਯਾਦ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਨ 2021 ਜਨਗਣਨਾ ਦਾ ਸਾਲ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਜਨਗਣਨਾ ਸੰਨ 2011 ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ, ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ 125 ਕਰੋੜ ਦੇ ਲਗਪਗ ਸੀ। ਹੁਣ 135 ਕਰੋੜ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਸਾਡੇ ਸੱਤ ਸੌ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ।

ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸੱਤ ਸੌ ਕਰੋੜ ਦੇ ਅੰਕਤੇ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ-ਮਜ਼ਹਬ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਕਿੰਨਾ ਭਾਰ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਰਮਾ (ਮਿਆਮਾਰ) ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਬਲ ਤਕ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਤਕ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਇਕ ਕਰੋੜ ਸੀ। ਬਾਰਾਂ-ਬਾਰਾਂ ਕੋਹਾਂ ਤਕ ਦੀਵਾ ਜਗਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤਾਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸੁਣਾਇਆ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਨਸੰਖਿਆ ਵੱਧਦੀ ਗਈ ਤਾਂ ਵੱਧਦੀ ਹੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਈ ਤਾਂ ਵੱਧ ਸੀ 33 ਕਰੋੜ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚੋਂ ਅੱਠ ਕਰੋੜ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਈ। ਇਸ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਦਸ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕਰਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ

ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਿਅੰਗਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਨਸੰਖਿਆ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵੱਧਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਸੰਜੇ-ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਦਾ ਗਾਇਬ ਹੋਣਾ ਤੈਅ ਹੈ। ਮੇਜ਼-ਕੁਰਸੀਆਂ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਢਿੱਲੇ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਖੜ੍ਹੇ-ਖੜ੍ਹੇ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੌਣਾ, ਖਾਣਾ ਆਦਿ। ਹਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਭੀ ਭੇਣੀ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਬੈਠਣ, ਲੇਟਣ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕੇਗਾ।

ਚਲੇ ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਤੰਤੀ ਤਾਂ ਸਾਹਮੈ ਆਵੇਗੀ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧਣ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰੀ ਦਾ ਵਧਣਾ ਵੀ ਵੱਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਜ਼ ਕਹਿ ਲਓਕਿ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਇਸ ਵੱਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਮਾਨੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁਲਾਮ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਦਾ ਚਾਰਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਤਦੇ ਹੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਆਦਾ ਬਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਜਾਦ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਕੁਹਾਈ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਖ ਵਾਰੀ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸੰਨ 1977 ਵਿਚ ਸਵ. ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਰਬ ਕੰਟਰੋਲ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਵਿਭਾਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

135 ਕਰੋੜ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਡੇਚ ਅਰਬ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੱਚ-ਚੱਚ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 1804 ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਇੱਕ ਸੌ ਕਰੋੜ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਦੋ ਸੌ ਸੌਲਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਆਬਾਦੀ ਸਾਚੇ ਸੱਤ ਅਰਬ ਕਿਵੇਂ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਈ? ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਰਬ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰਤੀ ਖੂਬ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਧਨ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਏ ਗਏ ਪਰ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਬੇ-ਇਤਹਾਸ ਵਧਣਾ ਰੋਕਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਸੰਨ 1652 ਵਿਚ ਇਕ ਫਿਲਮ ਆਈ ਸੀ, ਮਿਸਟਰ ਸੰਪਤ। ਉਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਵਧਣ ਪ੍ਰਤੀ ਖੂਬ ਵਿਅੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਗੀਰੋ ਸਵ. ਮੇਤੀ ਲਾਲ ਸਨ। ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਭੀ ਭੀ ਭੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ। ਉਹ ਕਿੰਹੇਂ ਸਨ ਕਿ ਏਡੀ ਲੰਬੀ-ਚੰਡੀ ਦੁਨੀਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਉਸ ਦੌਰ ਤੋਂ ਵੀ ਖੂਬਾਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਉਹ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਖੂਦ ਅਪਣਾਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਤਰੀਕਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਜੇਕਰ ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਰੋਕਬਾਮ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸਫਲ ਹਾਂਦਿਆਂ

ਖੇਤੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦਾ ਕੱਚ-ਸੁੱਚ

ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕਤਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿਰਫ 3.8% ਲੋਕ ਟੈਕਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇਨਸਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਇਕ ਕਰਜ਼ਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਟੈਕਸ। ਇਸ ਵਕਤ ਭਾਰਤ ਸਿਰ ਜੋ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ 75000/- ਰੁਪਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਤੇ ਅੱਸਤਨ ਇੰਨਾ ਹੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਯਾਨੀ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਛੇਡ ਲੱਖ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹਰ ਬੱਚਾ ਲੈ ਕੇ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਬਜਟ (2021-22) 'ਚੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 8,09,701 ਕਰੋੜ ਸਿਰਫ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਵਿਆਜ ਹੀ ਮੌਤਨ ਹੈ। ਇਹ ਕੁੱਲ ਬਜਟ ਦਾ 23.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮੌਤਨਾ ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਮੌਤਨਾ ਹੈ।

ਰਹੀ ਗੱਲ ਟੈਕਸ ਦੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਗਰੀਬ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਬੰਦਾ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਮੰਗਤੇ ਵੀ ਟੈਕਸ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਟੈਕਸ, ਦੁੱਧ ਦੀ ਬੋਤਲ, ਕੱਪਤਿਆਂ 'ਤੇ ਟੈਕਸ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜੋ ਟੈਕਸ ਇਕਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ 'ਚ 33 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਸਿਧੇ ਟੈਕਸ ਹਨ ਅਤੇ 67% ਅਸਿਧੇ ਟੈਕਸ ਹਨ। ਸਿਧੇ ਟੈਕਸ ਕਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਭਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀਏਯੂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਜੋ ਐਨੈਂਸੈਂਸਾਈਂਸ਼ਾਈ (ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਪਲ ਸਰਵੇ ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ) ਨੇ ਸਰਵੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ਗਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਆਮਦਨ 4449 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਜਦਕਿ 7 ਵੇਂ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ 18600 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਹਿਸਾਬ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਆਮਦਨ ਨਾ ਤਾਂ ਦਰਜਾ ਚਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਟੈਕਸ ਛੋਟ ਦੇ ਨੇਂਤੇ-ਨੇਂਤੇ ਵੀ ਪੁੱਛਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਿਹਾ 67% ਟੈਕਸ ਅਸਿਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ? ਇਸੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪੈਦਾਵਾਰ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਰਸਾਇਨਕ ਖਾਦਾਂ, ਡੀਜ਼ਲ, ਪੈਸਟੀਸਾਈਡ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੈਕਸ ਡੀਜ਼ਲ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਉਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੈਟ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸੰਨ 2014 ਤੋਂ 2020 ਤਕ ਡੀਜ਼ਲ 'ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ 10 ਗੁਣਾ ਵਧੀ ਹੈ। ਮਤਲਬ 3.56 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਤੋਂ 31.83 ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਡੀਜ਼ਲ 'ਤੇ 15.16

ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੈਟ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਕੱਚੇ ਤੱਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 55.58 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਹੈ। ਉਪਰੋਂ ਹੁਣ ਬਜਟ 2021 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਡੀਜ਼ਲ 'ਤੇ 4 ਰੁਪਏ ਖੇਤੀ ਸੈਸ਼ਨ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਯਾਨੀ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਫਿਰ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਧੰਨੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਦਾਤੀ, ਖਰਪੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਟਰੈਕਟਰ, ਇਓਬਲੈਂਸ ਸਭ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਉਪਜ ਦਾ ਮੁੱਲ ਖੇਤੀਬਾਤੀ ਲਾਗਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਯਸਾਈ ਖਰਪੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ, ਭਾਵ ਫੈਪਰੀਸੈਂਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 54 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 1-2 ਸਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੱਦੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਵਾਲੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸਗੋਂ ਉਸ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਘਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧੇਗੀ। ਫਿਰ ਜ਼ਿਦੀਗੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਜੋ ਸਾਮਾਨ ਕਿਸਾਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਖੁਰਦਦਾ ਹੈ ਉਸ 'ਤੇ ਉਹ ਦੁਜਿਆਂ ਦੇ ਬਹਾਬਰ ਟੈਕਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਰੱਲਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਸਬਸਿਡੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਬਸਿਡੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬਸਿਡੀ ਬੰਦ ਕਰੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਮੁੱਲਕ ਇਸ ਦੇ ਮਗਰ ਹਨ। ਜਦਕਿ 2019 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ 12% ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ, ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ (ਈਝੂ) ਨੇ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਜਦਕਿ ਜਾਪਾਨ, ਦੱਖਣੀ ਕੰਨੀਆ ਨੇ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ (-5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਸੀ ਯਾਨੀ ਕੇ ਮਾਈਨਸ (ਨੈਗੋਟਿਵ) ਵਿਚ ਸੀ।

ਸਿਰਫ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ-ਉਹ ਹਨ ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਯਹੀਆ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੀਪੀ, ਡੀਜ਼ਲ ਆਦਿ ਹੁਣ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ 'ਚ ਵਿਕਦੇ ਹਨ। ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਜੋ ਦਿਹਾੜੀ ਮਜ਼ਜ਼ੂਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਤਾਂ ਬੋਕ ਕੀਮਤ ਸੁੱਚ ਅੰਕ ਨਾਲ ਜੂਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਕੁਲੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਉਪਜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਸ ਅੰਕ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜੀ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ

ਫਸਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ ਨਾਲ ਜੁਦੇ ਤਾਂ ਸਬਸਿਡੀ ਦੀ ਲੋਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਵੇਂਗੀ।

ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਧੰਨੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਦਾਤੀ, ਖਰਪੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਟਰੈਕਟਰ, ਇਓਬਲੈਂਸ ਸਭ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਉਪਜ ਦਾ ਮੁੱਲ ਖੇਤੀਬਾਤੀ ਲਾਗਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਯਸਾਈ ਖਰਪੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ, ਭਾਵ ਫੈਪਰੀਸੈਂਸ਼ਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਵਾਲੇ

ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਗਹਰੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਰਾਕਸਫਾਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਲਬੀਂ ਦੀ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਯਾਨੀ ਸੁਪਰ-ਰਿੱਚ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ (ਸੰਪਤੀ) ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 35% ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਹੋਰ ਗਰੀਬ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਅਤੇ ਬਜਟ 'ਚ ਅਮੀਰਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਵੈਲਬ ਟੈਕਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਪਿੰਡ ਇਕ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਯਨਿਟ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਅੰਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਤੁਬਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੱਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਕਿਸਾਨ ਜਦੋਂ ਫਸਲ ਬੀਜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਪਰਮਾਤਮਾ, ਚਿੜੀ, ਜਨੋਰ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਵੀ। ਭਾਵ ਕਿਸਾਨ ਜੋ ਅੰਨ੍ਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਅਨੇਕ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੇ ਮੰਹੂੰ 'ਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਫਸਲ ਪੱਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਕੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਅੰਨ੍ਹੀਂ ਐਲੈਨ ਕੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪੱਕਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਦੇ ਹੋਏ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਫਸਲ ਪੱਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪੱਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪੱਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪੱਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪੱਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨੇਤਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਗੱਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਨੇਤਾ ਤਨਖਾਹਾਂ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਤਾਂ 5 ਤੋਂ 7 ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੈਂਦੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਇਕ ਪੈਨਸ਼ਨ) ਫਿਰ ਉਹ ਸਮ

ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਾਮ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਮਰਜ਼ੀਵੜੇ

ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਖੇ 20 ਫਰਵਰੀ 1921 ਨੂੰ ਹੋਏ ਖੂਨੀ ਸਾਕੇ ਨੂੰ ਅੱਜ ਪੁਰੀ ਸੱਚੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਜਨਮ ਭੋਇ 'ਤੇ ਜੋ ਇਹ ਦਿਲ ਕੰਬਾਊ ਸਾਕਾ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਬਲਕਿ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਧੂਰ ਅੰਦਰੋਂ ਝੰਜੋਤ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਕੇ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਖਾਸਕਰ ਬਟਾਲਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਈ ਮਰਜ਼ੀਵੜਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀਤਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਸਵਾ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਰਜ਼ੀਵੜੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਲੈਡੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਮਹੰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣ ਸਕਦਾ। &; ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਹੰਤ ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਤਤਕਾਲੀ ਗਵਰਨਰ ਮੈਕਲੈਗਨ ਦੀ 'ਕਿਰਪਾ' ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੰਤ&: ਮਹੰਤ ਨੇ ਅੰ-ਗਰੇਜ਼ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿੱਖ

ਦਲਖਿਰ ਸਿੰਘ ਸੱਖੇਵਾਲੀਆ

ਮਹੰਤ ਨੇ ਕਾਦਰ, ਰਾਂਝੇ, ਰਿਹਾਣੇ, ਨਰਸਾਹ, ਰਹਿਮਾਨ, ਇਸਮਾਇਲ ਅਤੇ ਦਸ ਨੰਬਰੀਏ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਤਨਖਾਹੀਏ ਵਜੋਂ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਮਹੰਤ ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੰਪਲੈਕਸ 'ਚ ਅਗੇਤ ਤਿਆਰੀ ਕਰਕੇ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉੱਧਰ 24 ਜਨਵਰੀ 1921 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਵਿਗਤ ਰਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ 4 ਤੋਂ 6 ਮਾਰਚ 1921 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਮੁੱਖ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਇਕੱਠਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਹੰਤ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਲਈ ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਧਾਰੋਵਾਲੀ, ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਘਲਾ, ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਯਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਨੂੰ ਜਿਸੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਸਾਜਿਸ ਸਿਰਜਨ 'ਚ ਮਾਹਿਰ ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿਖਾਵੇ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਦੋ ਹੋਰ ਮਹੰਤ ਸੁੰਦਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਸੰਤ ਹਰੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਭੇਤ ਵੀ ਲੈ ਲਾਏ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ 19 ਅਤੇ 20 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਮਹੰਤ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਸਨਾਤਨੀ ਧਰਮ ਕਾਨਫਰੇਂਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ) ਦੀ ਪਹਿੱਤਰਤਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਵਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੇ ਚੁਕਵੇਂ ਮੌਕੇ ਵਜੋਂ ਵਿਉਂਤਿਆ ਗਿਆ। 19 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਯਥੇਦਾਰੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ੇਖਪੁਰਾ ਤੋਂ ਚਲੇ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਿਆਂ 20 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਤੱਤਕੇ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇਤੇ ਪੰਚੁੰਚਣ 'ਚ ਸਟਲ ਹੋ ਗਏ। ਜਥੇ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਇੰਦਰ ਕੌਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਬੀਬੀਆਂ ਵੀ ਸਨ। ਜਥਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਖਾਲਸੇ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹੰਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀ 'ਚ ਸਵਾਰ ਸੀ ਜੋ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਚਨਾ ਮਿਲੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਕਵਜ਼ਾ ਕਰ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹੰਤ ਨੇ ਹੋਲੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਰੇਲ ਵਿਚੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰੀਬੀ ਤਨਖਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਬਚ ਕੇ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਈ ਲਛਮਣ

ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਵਿਚ ਚੌਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਗੋਲੀ ਵੱਜੀ ਤੇ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਮਹੰਤ ਦੇ ਕਰੰਦਿਆਂ ਨੇ ਬਰਛੇ, ਟਕੂਈ, ਗੰਡਾਸੇ, ਬਰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਸਵਾ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਖਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੰਡ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਸਾਤਿਆਂ ਗਿਆ। 23 ਫਰਵਰੀ 1921 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਥਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੰਗੀਠਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਹੰਤ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਲਈ ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਧਾਰੋਵਾਲੀ, ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਘਲਾ, ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਯਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਨੂੰ ਜਿਸੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਸਾਜਿਸ ਸਿਰਜਨ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਮਾਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਦਸ ਟੋਕਰੇ ਛੋਟੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਲਿਆ ਕੇ ਇਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗਮਗੀਨ ਸੰਗਤ ਨੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ।

ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਚਾਚਾ ਭਾਈ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਾਮ ਪੀਤਾ ਸੀ।

ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਯਾਦ ਲਈ ਸੰਤ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਨੇ 1965 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਿੰਡ ਗੋਧਰਪੁਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸਲ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਨਿਬਾਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਰਨਾਦਲ ਦੀ ਵਹੀ ਨਿਰੰਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁੱਖ ਯਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਕੇ ਵਿਚ ਰੰਘੇਟਾ ਕੌਮ ਨੇ ਵੀ ਭਰਪੁਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਈਸ਼ਰ ਕੌਰ, ਬੀਬੀ ਈਸ਼ਰ ਮਿਲੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਗੋਧਰਪੁਰ ਦੇ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਜੋ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ 'ਚੋਂ ਹਨ, ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਭਾਈ ਉਧਯ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮਲਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਇੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ 22 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਗੋਧਰਪੁਰ ਦੇ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਜੋ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ 'ਚੋਂ ਹਨ, ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਭਾਈ ਉਧਯ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮਲਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਇੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਪਿੰਡ ਗੋਧਰਪੁਰ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਰ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਟਾਲ-ਕਲਾਨੋਰ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਪਿੰਡ ਮਸਤਰਾਪੁਰ 'ਚ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 22-23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾਤਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ 26 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਗੋਧਰਪੁਰ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾਤਾ 19 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 21 ਫਰਵਰੀ ਤਕ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

LAW OFFICES OF ROBERT DAVID BAKER

Aggressive & Experienced Representation

We are here to help you

*** IMMIGRATION, ASYLUM, DEPORTATION, VISAS, ALL FORMS OF LEGALIZATION**

*** BANKRUPTCY : Business and Personal**

*** EMPLOYMENT : Wage and Hour Overtime' Wrongful Termination: Discrimination.**

*** Civil Litigation**

*** Criminal Law : Felonies and Misdemeanors**

SE HABLA ESPANOL

Robert David Baker, ESQ
Robert David Baker, INC
80 South White Road,
Sanjose, CA

Legal Assistant
Gurmit Singh Saini

408-251-3400

ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ

ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਰੋਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡੈਟਾਲ ਅਤੇ ਆਫ਼ਸ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕੋਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਡਾਕਟਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਖੋਲ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਗਲਾਂਕਿ ਐਲੋਪੈਥ ਲੋਬੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਸਥਾਨ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਹੋਰ ਬਾਅਦ ਸਿੰਘ ਸੌਂਪੀ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਥੇ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦ

ਛੇਹਰਟਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਸੰਤ ਪੰਜਮੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਛੇਹਰਟਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਧੁਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਬੰਸੰਤ ਪੰਜਮੀ ਦੇ ਜੋੜ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਰਧਾਲੂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ-ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਹਰੇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪੰਜਮੀ 'ਤੇ ਇਸ ਛੇਹਰਟਾ ਭਾਵ 6 ਮਾਹਾਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 'ਚੰਡਾਈ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਛੇ ਮਾਹਾਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਵਡਾਲੀ ਵਿਖੇ 1595 ਈ: ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲੈਣ ਦੀ ਖੂਸ਼ੀ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਖੂਹ 'ਤੇ 6 ਪਲਾਣੇ ਬਣਾਏ ਗਏ।

ਪ੍ਰੋ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ

ਹਰੇਕ ਪਲਾਣੇ 'ਤੇ ਦੋ ਬਲਦ ਜੋਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸੋ ਛੇ ਪਲਾਣਿਆਂ 'ਤੇ 12 ਬਲਦ ਜੋਅ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਟਿੰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕੋ ਖੂਹ 'ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਛੇ ਪਾਤਛਿਆਂ ਵਿਚ ਜਲ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਸਿੰਜਣ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਛਕਣ ਆਦਿ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਸੀ।

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕਰਮਾਤ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਾਪਰੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਸਿੰਜਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਖੂਹ 'ਤੇ ਛੇ ਮਾਹਾਂ (ਪਰਸੀਅਨ ਵੀਲ) ਚਲਾ ਇੱਤੀਆਂ। ਛੇ ਹਰਟਾਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਵਡਾਲੀ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਚਾਰ ਹੋਰ ਖੂਹਾਂ (ਦੌਹਰਟਾ, ਤਿੰਨ ਹਰਟਾ, ਚਾਰ ਹਰਟਾ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹਰਟਾ) ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵੀ ਬਾਬਾ ਬੁੰਢਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਬਾਬਾ ਸਹਾਰੀ ਗੁਰੂ ਕਾ ਹਾਲੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਚੌਥੀ ਪੀਤ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਵਾਲੋਂ ਛੇਹਰਟਾ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹਰਟਾ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹਿੱਤ ਲੋਹ ਲੰਗਰ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਲੋਕਲ ਕਮੇਟੀ ਹੈਂਦ ਵਿਚ ਆਈ।

ਬਾਬਾ ਸਹਾਰੀ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਦੀ 9ਵੀਂ ਪੀਤ੍ਰੀ 'ਚੋਂ ਹੋਏ ਸੰਤ ਅਮਰਿਕ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਾਰਕੇ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਛੇਹਰਟਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬੱਤੋਰ ਮੈਨੋਜਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਕੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਸ ਖਾਣਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਛੇਹਰਟਾ ਖੂਹ ਨੂੰ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਪੰਜਮੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਚਾਲ੍ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਆਉਂਦੀ ਪੰਜਮੀ ਨੂੰ 'ਬਸੰਤ ਪੰਜਮੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕੀ ਵਡਾਲੀ ਵਿਚ ਲਗਪਗ 3 ਸਾਲ ਨਿਵਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਅੱਤੋਂ ਬਾਲਕ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਲੇ ਕੇ ਵਾਪਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਛੇ ਮਾਹਾਂ ਵਾਲੇ 'ਛੇਹਰਟਾ ਖੂਹ' ਨੂੰ ਬਸੰਤ ਪੰਜਮੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਚਾਲ੍ ਕਰ ਕੇ ਵਰ ਦਿਨਿਆਂ ਜੋ ਫੁਰਮਾਇਆ ਸੀ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਂ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾ ਕੇ 'ਗੁਰੂ ਕਾ ਹਾਲੀ' ਦਾ ਵਰ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਖਾਨ ਤੇ ਭਾਈ ਢੋਲ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੇਹਰਟਾ ਖੂਹ 'ਤੇ ਚੱਲਦੀਆਂ ਛੇ ਮਾਹਾਂ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਦਫਨ ਹੁੰਦੀ ਹਿੰਦੂ-ਬੈਧੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਵਸਤੁਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਨਾ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਕ ਵਰਗ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਕੌਂਸਚ ਸੱਚ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਕਾਫਿਰ-ਕੁਫ਼ਰ' ਦੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਇਸਲਾਮੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਇਕ ਸੈਬਰੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 5 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸਥਾਰਤ ਰਿਪੋਰਟ ਸੈਪੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ (ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਤ) ਦੇ ਖੰਡਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚਕਵਾਲ ਸਥਿਤ ਮਹਾਭਾਰਤ ਕਾਲ ਦਾ ਕਟਾਸਰਜ ਮੰਦਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਮੁਲਕ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਜੰਸ਼ ਬੇਤਰ ਵਿਚ ਸਾਖਿਤ ਮਾਂ ਵੈਸ਼ਣੇ ਦੇਵੀ ਮੰਦਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਈਵੈਕਿਊ ਟਰਨਸਟ ਪ੍ਰਾਪਟਰੀ ਬੋਰਡ ਅਰਥਾਤ ਈਟੀਪੀਬੀ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 1960 ਤੋਂ ਸਰਗਰਮ ਈਟੀਪੀਬੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

ਇਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੰਨਾ ਗੰਭੀਰ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ 'ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ' ਲਿਖੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਬੈਬਰ ਪਖਤਨਖਾ ਵਿਚ ਜਹਾਦੀਆਂ ਦੀ ਭੀਤ ਨੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਤਹਿਤ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵਿਚ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਪੜਾ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿਲਸਥੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤ ਜ਼ਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਤੁਸਾਦੀ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਕੰਮ ਇਮਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸੇ ਭ੍ਰਿਸਟ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ। ਈਟੀਪੀਬੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ 365 ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 13 ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਜਦਕਿ 65 ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਖੂਦ

'ਤੇ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ ਖੂਹ 'ਤੇ ਜੋੜ ਕੇ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਸਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰਾਸਾਂ ਬੇਨੋਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਬਥਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਗਏ ਸਨ। ਇਥੋਂ ਇਹ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 1595 ਈ: ਵਿਚ ਇਸ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਐਂਡ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘਾਟ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਪੰਜਾਂ ਖੂਹਾਂ 'ਚ ਕਈ ਹਰਟੇ (ਅਸਲੀ ਸ਼ਬਦ 'ਰਹਟ') ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਫਲਸ਼ਾਬੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ-ਬਹਿਰਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਛੇਹਰਟਾਂ

ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹੀ ਕਸਬੇ ਦਾ ਨਾਮ 'ਛੇਹਰਟਾ' ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬੁੰਢਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਵੰਸ਼ਜ ਬਾਬਾ ਸਹਾਰੀ ਗੁਰੂ ਕਾ ਹਾਲੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਚੌਥੀ ਪੀਤ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਵਾਲੋਂ ਛੇਹਰਟਾ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹਰਟਾ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹਿੱਤ ਲੋਹ ਲੰਗਰ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਲੋਕਲ ਕਮੇਟੀ ਹੈਂਦ ਵੱਲੋਂ ਛੇਹਰਟਾ ਖੂਹ ਨੂੰ

ਦਿੱਤੀਆਂ ਬਥਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਹਰੇਕ ਮਹੀਨੇ ਆਉਂਦੀ ਹੀ ਪੰਜਮੀ 'ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਕੇ ਐਲਾਦ ਲਈ ਅੰਦਰਾਸਾਂ-ਬੇਨੋਤੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੁਰਾਤਨ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਐਲਾਦ ਲਈ ਅੰਦਰਾਸਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਗਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ 396 ਅੰਗ 'ਤੇ ਅੰਕਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਰਚਿਆ 'ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਚੇ ਦੀਆ ਭੇਜਿ'। ਚਿਰੁ ਜੀਵਨ ਉਪਜਿਆ ਸੰਜੋਗ। | * ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਜਾਪ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦ

ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਰਾਜਪਲਟੇ ਦੇ ਅਸਰ

ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਖਾਸਕਰ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਰਾਜਪਲਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਜ਼ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਾਜਪਲਟੇ ਹੁਣ ਜਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਫੌਜੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਏਸੀਆ ਵਿਚ ਦੋ ਮੁਲਕ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਫੌਜ ਦਾ ਕੌਮੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਘੜਨ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਦਖਲ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਫੌਜ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਵਰਤਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਹੈ। ਫੌਜ ਦੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਰਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਫੌਜ ਦੇ ਰਾਜਪਲਟੇ ਦਾ ਡਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਸਿਵਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਵੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੁੱਧ ਵਿਚੋਂ ਮੱਖੀ ਵਾਂਗ ਕੱਢ ਕੇ ਸੁਟ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੇ ਇਸ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਰੌਲ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧੀਆ ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਮਿਆਂਮਾਰ ਨੂੰ 1948 ਵਿਚ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ ਪਰ ਇਹ 1962 ਤੋਂ 2011 ਤੱਕ ਫੌਜੀ ਹਕੂਮਤ ਹੋਣ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਥੇ 2015 ਤੱਕ ਫੌਜੀ ਦਬਦਬੇ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਰਹੀ। ਫਿਰ 2016 ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੀਗ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦੇ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵੀ ਮੁਖੀ ਆਂਗ ਸਾਂ ਸ਼ਕੀ ਅਸਿਥੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਸਲ ਹਕਮ ਬਣ ਗਈ ਪਰ ਮਿਆਂਮਾਰ ਦੇ 2008 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਹਿਤ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਰਗੇ ਅਹਿਮ ਮੰਤਰਾਲੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਫੌਜ ਕੌਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਲਈ ਸੰਸਦ ਵਿਚ 110 ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਕਾਰਨ ਸੂ ਕੀ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਦਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਅਧੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 'ਸਟੇਟ ਕੌਂਸਲਰ' ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸੱਤਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਲਈ, ਜਦੋਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੂ ਕੀ ਨੇ ਹਕੂਮਤ ਬੜੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦਾ ਜਨਤਕ ਆਧਾਰ ਵਧਿਆ। ਸੂ ਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜਨਰਲ ਆਂਗ ਸਾਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਨ।

ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿਚ ਸੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਸਲੀ ਬਗਾਵਤਾਂ ਦੀ ਸਮਸਿਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ 31 ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਨਸਲੀ ਗਰੁੱਪ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਚੀਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਦੁਰਾਂਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਲਾਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਚੀਨ ਨੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪਖੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਪੈਰ ਜਮਾ ਲਏ। ਬੜੇ ਸਾਲ ਪੱਛਮੀ ਮਾਲੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਕਾਰਨ ਚੀਨ ਨੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਦਬਦਬਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਇਕ ਕਰੀਬੀ ਨਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਲੜਕਾ ਇਕ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਖਾਸ ਮਿੱਤਰ, ਜੋ ਚੰਗੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੀ, ਦੇ ਬੈਠਿਆਂ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਵੀਰ ਫੌਜੀਆ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕਿਧਰੇ ਸੈਟ-ਸੱਟ ਕਰਵਾ ਦੇ।” ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੀਆ ਕਿ ਇਕ ਵੀਆਈਪੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਐਸੈਸਐਸਪੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੈ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ‘ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ। ਐਸੈਸਐਚਿੰਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੰਦੇ ਰੱਖ ਲਓ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੰਬਰ ਦੇ ਦਿਆਂਗ।

ਉਦੋਂ ਐਸਪੀਓ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਾਣੈਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਹ ਲੜਕਾ ਇਕ-ਦੋ ਦਿਨ ਦੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਵੀਆਈਪੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ‘ਚ ਤਾਣਿਨਾਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਅਸਲੇ ਸਮੇਤ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਭੱਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਮੁੰਡਾ ਭਗੜਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਵੀਆਈਪੀ ਨੂੰ ਹੱਥ-ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਉਹ ਗੱਡੀ ‘ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਘਰ ਹੈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਕਿਆਂ 'ਚ।

ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕਰੇ 'ਤੇ ਰੱਖਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ?’ ਬਾਣੈਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਰ ਹੈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਕਿਆਂ 'ਚ।

ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਮਾਲੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੀਤੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਧੀਆ ਸਫ਼ਾਰਤੀ ਨੀਤੀ ਸਦਕਾ ਭਾਰਤ ਨੇ ਉਥੇ ਦੋਵੇਂ— ਫੌਜ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਇਮਦਾਦ ਨਾਲ ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿਚ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਧਰਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਆਈਟੀ ਸਹਲਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਰਹਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਤਕਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੋਵੇਂ ਪਖੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਸ ਪਾਸੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਾਗੀ ਗਰੁੱਪ ਜਿਵੇਂ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੇ ਐਨੈਂਡੈਸਮੀਐਨ (ਕੇ) ਅਤੇ ਐਨੈਂਡੈਸਮੀਐਨ (ਆਈਐਮ), ਅਸਾਮ ਦਾ ਉਲੜਾ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਗਰੁੱਪ ਆਮ ਹੀ ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕਾਚਿਨ ਇੰਡੀਪੈਂਡੇਸ ਆਰਮੀ ਵਰਗੇ ਬਾਗੀ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਚੀਨ ਦੇ ਯੂਨਾਨ ਸੁਥੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਗਾਵਤ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਟਰੋਨਿਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਮਿਆਂਮਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਹਜ਼ੀ ਸੰਭਾਲ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਕਾਮਿਆਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਰੋਸ ਮਜ਼ਾਹਰੇ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪੱਛਮੀ ਤਾਕਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸ ਕੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖਤ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਰਹੀ ਵਿਚ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਫੌਜ ਦੀ ਹੋਰਿਗੀਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਸੁਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਆਂਕੜ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਕਾਮਿਆਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਰੋਸ ਮਜ਼ਾਹਰੇ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪੱਛਮੀ ਤਾਕਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸ ਕੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖਤ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਰਹੀ ਵਿਚ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਫੌਜ ਦੀ ਹੋਰਿਗੀਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਸੁਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਪੱਛਮੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਸ ਕੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿੱਡਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੌਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ, ਬਰਤਾਨੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ, ਫਰਾਂਸ, ਜਰਮਨੀ, ਇਟਲੀ ਤੇ ਜਪਾਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਮੱਹੂਜ ਜਾਂਦੀ-7 ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਯਕੋਪੀਅਨ ਯਨੀਅਨ ਨੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਲਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਫੌਜੀ ਵੀ ਮਿਆਂਮਾਰ ਉਤੇ ਆਖਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਅਤੇ ਰੋਸ ਮਜ਼ਾਹਰੇ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪੱਛਮੀ ਤਾਕਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸ ਕੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖਤ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਰਹੀ ਵਿਚ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਫੌਜ ਦੀ ਹੋਰਿਗੀਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਸੁਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਅਤੇ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਨੇ ਇਨ

ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਯੋਜਾਬੀ ਗ੍ਰੰਥਲਾਂ

1927 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਲੇਖਕ ਕੈਥਰੀਨ ਮੇਯੋ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਮਦਰ ਇੰਡੀਆ' ਛਪੀ। ਮੇਯੋ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਖੋਜ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਦੇ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮਰਦ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀਅਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ। ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਸਤੀਵਾਦ ਦੇ 'ਪੀਤੜ' ਵਜੋਂ ਪਰਿਆਸਿਤ ਕੀਤਾ। ਮੈਯੋ ਉਸ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਕੇ ਬਰਾਤਾਨਵੀ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਸੰਗਤ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਾੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਜਵਾਬੀ ਕਿਤਾਬਾਂ - ਮਦਰ ਇੰਡੀਆ ਕਾ ਜਵਾਬ, ਮਦਰ ਇੰਡੀਆ ਕੇ ਬੇਟੇ ਕਾ ਜਵਾਬ, ਫਾਦਰ ਇੰਡੀਆ ਆਦਿ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਮ੍ਰਿਣਾਲਨੀ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ 'ਮਦਰ ਇੰਡੀਆ' ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਰੋਚਕ ਸੀ - ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਮਿਕਾ।

20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਭਾਰਤ 'ਚ ਕਈ ਔਰਤਾਂ ਔਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ 'ਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਥਾਂ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਔਰਤ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ, ਆਰਥਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਤ ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਸਨ ਪਰ 'ਮਦਰ ਇੰਡੀਆ' ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸਭ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, “... ਚਾਹੇ ਅਸੀਂ (ਔਰਤਾਂ) ਸੋਨਿਤ ਹਾਂ (ਪਰ) ਸਾਡੀ ਮੁਕਤੀ (ਸਿਰਫ) ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਹੈ।” ਜਿਆਦਾਤਰ ਔਰਤ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੰਜੀਰਾਂ ਵਿਚ ਜਕਿਅਾ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜੰਜੀਰਾਂ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰਵਾਲੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਆਪ ਤੱਤਨਗੀਆਂ, ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਝੱਠੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰਚੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਉਂ ਮਦਰ ਇੰਡੀਆ ਵਿਵਾਦ, ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਲੋਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨੂੰ ਘੋਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਚਲਾਈ। ਜਿਥੇ ਮਰਦ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਮਦਰ ਇੰਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਪੀੜ੍ਹਤ ਐਲਾਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਇਸ ਪੀੜ੍ਹਤ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰ

ਰਹੀ ਸੀ ॥

ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ
 ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੱਧਕਾਲੀ
 ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦਾ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਹੱਕ ਅਤੇ
 ਮੁਗਲ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੌਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਸਮਕਾਲੀ
 ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਸਾਧਨਾਂ ਵਾਲੀ ਧਿਰ
 ਮੁਗਲ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ
 ਕਰ ਕੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਹ ਧਿਰ
 ਆਪਣੀ ਕੌਮੀਅਤ ਉਤੇ ਹਮਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕੌਮ

ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੱਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੋ ਪ੍ਰਮਾਣਗ
ਵਿਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਲਪ
ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨੀ ਸੱਤਾਸੰਪੰਨ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ
ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸਾਧਨਸੰਪੰਨ
ਧਿਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸੱਤਾ ਅਜੇ ਵੰਡ
ਕਾਬਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਗੀਤ, ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਰੁਤਬਾ
ਹਈਆਰਾਂ ਦਾ ਸਥਾਨ, ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ, ਵਿਆਹ
ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਆਦਿ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

નિકિડ આજ્ઞાદ

ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਰਾਹੀਂ
ਸਮਝਿਆ ਜਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਨ ਹੀ ਛ
ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨੀ
ਦੇ ਮਕਬਲ
ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਦਾ ਦੁਜਾ
ਪਾਸਾ ਹਨ।
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਲਿਤ

ਖਾਸਕਰ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ 'ਕਿਸਾਨ' ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਧਨੀਣਤਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਪਸੇ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਵਚਨ ਹੈ (ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ), ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜ੍ਰਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਜਿਥੇ 322 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਾਧਨੀਣ ਦਾ ਦਰਜਾ ਸਾਧਨਸੰਪੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਏਕੀਕਰਨ, ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਅਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਅੰਕਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਧਨਸੰਪੰਨ-ਸਾਧਨੀਣ ਵਿਚਲੀ ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। 'ਮਦਰ ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਧਨੀਣ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਆਪ ਲੜਨੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਵਕਤ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਉਦਾਹਰਨ ਅੰਕਰ ਕਿਸਾਨ ਵਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਵਜੋਂ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅੰਕਰਾਂ ਨੇ 'ਕਿਸਾਨੀ' ਅਰਥਾਤੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੇ ਕਈ ਬਦਲਦੇਂ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਮਾਜ ਤਕ ਪੁਸ਼ਾਰ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ।

ਫਿਰ ਵੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਸੇਸਾਰ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤਕਤਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਧਨਹੀਣ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸੁਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਧਨਸੰਪੰਨ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀਆਂ ਕਈ ਗੁੰਡਲਾਦਾਰ ਹਕੀਕਤਾਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਧਨਸੰਪੰਨਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਈ ਚਿੰਨ੍ਹ 'ਭੀਤੜ' ਅਤੇ 'ਯੋਧਾ' ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨੀ - ਸਾਧਨਸੰਪੰਨ ਧਿਰ - ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰਹੁੰਦੇ ਪਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਅੱਜ ਵੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਯੋਧੇ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ' ਦਾ ਪ੍ਰਵਚਨ ਬੇਸ਼ਕ ਸਟੇਟ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਆਪਣੀ ਸ੍ਰੋਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪੀਤੜਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਹੈ।

ਦੀ ਰਖਿਆ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਦੀ ਹੈ। 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕਾਰਨ ਸਾਧਨਾਂ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੁੱਢਲੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਖੇਤੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਜੋਂ ਵੀ ਇਹ ਧਿਰ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਖਸ਼ਗਲੀ ਲਈ ਲਾਮ਼ਬੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

‘ਸਾਧਨ’ ਦਾ ਜੁ ਥਾ ਆਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮ ਵਣ ਉਦਾ ਹੈ। ਸਾਧਨ ਸੰਪੰਨਤਾ ਦੀ ਪਰਿਆਸਾ ਅਤੇ ਹਕੀਕਤ ਅੱਜ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ‘ਸਾਧਨ’ ਹੁਣ ਨਿਰੋਲ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਬਾਹਰਲਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਘੱਟਿਆਂ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਆ ਧਮਕਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਧਨ ਖੇਤੀ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਧਨ ਸੰਪੰਨ ਹੋਣਾ ਸੱਤਾਸੰਪੰਨ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਧਨ ਕਿਹੜਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਿਚ ਕੀ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਨਤੀਜਾ ਨੂੰ ਸੱਤਾਸੰਪੰਨ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਧਨਮੰਪਨਤਾ ਦੀ ਸਿਆਸੀ

ਸਾਧਨਸੰਪੰਨਤਾ ਭਾਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦ ਦਾ ਹਮਲਾ
ਭੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਤਮਕ ਸੱਤਾ ਜਿਉਂ ਦੰ
ਤਿਉਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼
ਹੈ। ਇਥੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਪਰਤ ਵਿਚੋਂ
ਲੰਘਾਉਣ ਦੇ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰੈਅਰ ਬੋਰਦਿਊ ਆਪਣੇ 'ਸੋਸ਼ਲ
ਕੈਪੀਟਲ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਰਾਹੀਂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ
ਪੂੰਜੀ ਆਰਥਿਕ ਪੂੰਜੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਪਰ ਇਸਨੂੰ
ਦਾ ਆਪਣੀ ਹੋੜ੍ਹ ਵੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ
ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਇੱਜਤਦਾਰ ਥਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ (ਪ੍ਰਵੀਲਿਜ) ਮਿਲੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ
ਤਬਕਿਆਂ ਕੇਲ ਸਮਾਜਿਕ ਪੂੰਜੀ (ਤੇ ਸਾਧਨ) ਵਾਂਗ ਹੁੰਦੇ
ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਤਬਕੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ
ਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਪੂੰਜੀ ਕਈ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੀ
ਹੈ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਖਤਰੇ
ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਸਾਧਨਸੰਪੰਨਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਵਰਚਨ ਭਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ
ਲਭਰੇਜ਼ ਸਮਾਜਿਕ ਦਬਦਬਾ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੰਡ
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਅੰਗਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾ-ਬਰਾਬਰ ਬਦਲਚੰਗੇ
ਹਾਲਾਤ (ਖੇਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ) ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ

ਹੈਂਡਿੱਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮੀਂਡੀ

ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਲਾਮਿਸਾਲ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਜਿਵੇਂ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੱਥੋਂ ਘਿਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਬਾਜ਼ੀ ਉਲਟੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਤੋੜ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮਿਛਤੀ ਛੱਡ ਕੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਘਿੜਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਕਜੁੱਟ ਤਾਕਤ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਾਹਮ ਦਿਖਾਓਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨਮਾਨਤ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਬੱਸ ਗੱਲ ਇੰਨੀ ਕੁ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਕਾਲਾ ਧਨ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੋਟਬੰਡੀ ਦੇ ‘ਬਲਿਟਜ਼ਕ੍ਰੀਗ’ (ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚੱਤਰਫ਼ਾ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਦੰਗ ਕਰ ਕੇ ਪਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜ਼ਰਮਨ ਫਿਕਰਾ) ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰਾਤੇ-ਰਾਤ ਆਪਣਾ ਕਾਲਾ ਧਨ ਸਫ਼ੇਦ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਿ ਕੌਮੀ ਬੈਂਕਾਂ ਤੇ ਅਣ੍ਣੂੰਤੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ। ਨਤੀਜਾ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਗੈਰ-ਜ਼ਬੋਬੰਦ ਖੇਤਰ ਵਿਚਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਦੇਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ‘ਬਲਿਟਜ਼ਕ੍ਰੀਗ’ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਕੇ ਉਠਣ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਤਹਿਓ।

ਨਹੀਂ ਰਹਾ। ਇਹ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਤੇ ਅਚਨਚੇਤ ਲੋਕਡਾਊਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ 'ਬਲਿਟਜ਼ਕ੍ਰੀਗ' ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਭਾਂਡੇ ਖਤਕਾਉਣ ਤੇ ਕਦੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲੁਹ ਦੀਆਂ ਸਲਹਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ

ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਮਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ
ਬਾਲਕਨੀਆਂ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਥੇ ਉਹ ਖੜ੍ਹੇ ਸਕਦੇ, ਜਾਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਕਾਂਡੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਆਂ ਹੀ ਇਹ

ਚੱਲ ਵੱਸੇ । ਉਹ ਤਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਕਾਮੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਸੈਂਕਤੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ।

ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਕਾਮਲ ਦੇਖੋ, ਇਹ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਚਨੰਤ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਲੌਕਡਾਊਨ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਡੜ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨੀਆਂ ਆਏ ਦੀਆਂ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ

31 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਧਨਾਚ ਸਖ਼ਸ ਅਤੇ ਰਿਲਾਈਸੈਂਸ ਇੰਡੀਆਨ ਲਿਮਿਟਡ ਦੇ ਐਮਡੀ ਅਤੇ ਸਬ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਦੀ ਦੌਲਤ ਦੁੱਗਣੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਗਈ ਸੀ, ਭਾਵ 36.2 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 78.3 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਫੇਰਬਸ ਦੀ ਵੱਡੇ ਅਮੀਰ ਵਾਲੀ ਸੱਚੀ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਘਰਾਣੇ ਦੌਲਤ ਹੁੰਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ, ਭਾਵ 89 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਮੰਗ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇਤ੍ਰਲੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੇ ਦੌਲਤ ਵਧੇ ਨਾਲੋਂ ਤਿੱਗਣੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ

ਹਾਂ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਚੇਰੇਤੇ ਅਰਬਾਂ-ਪਤੀ ਖੇਤੀ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰਚੁਰਨ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਨ (ਸਾਇਲੋ) ਹਿੱਤਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਆਨਨਦੀ ਕਿਸਾਨ ਬਣਨ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ; ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਜੋੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਆਮਦਨ ਇਕੋ ਛਾਲ ਵਿਚ ਢੁਗਣੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮੰਡੀ ਪੱਥੀ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਇਥੋਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਆਈਐਮਐਫ਼ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਬਤ ਇੰਨਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਗਦਾਰੀ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਫਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲੈਣ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਗਿਣਤ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਾਮਨੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੌਂਦੇ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਚਣਾਵੀ ਬੌਡਾਂ, ਹਵਾਈ ਅੰਡਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਠੋਕਿਆਂ ਤੇ ਕਰਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਂਝ

ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੀੜੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।
ਤਿੰਨ ਖੇਡੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਇਹੀ
ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਹੈ
ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਰ ਇਸ ਸਾਧਾਰਨ ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਮਝ
ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੀ। ਆਖਰਕਾਰ, ਇਸੇ ਲੋਕਡਾਊਨ
ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਹਕੀਕੀ ਭਾਰੀ ਆਰਥਿਕ ਨਿਘਾਰ ਦੇ ਗੁਰੂਤਾ
(ਬਾਕੀ ਸੜਾ 22 ‘ਤੇ)

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details

Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal
D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.

YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

www.uppal dental.com

Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ
ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਿੱਲਾ ਤੇ
ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538

510-773-8810

Quick Lube & Smog

We rent
U-HAUL

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544

PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੈਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ,
ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹਿੰਗੇ ਅਤੇ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ
ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੇ, ਰੁਮਾਲ ਤੇ
ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)

Shavers & Trimmers

Cellular Phones

Onkar Singh Banwait

5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538

Tel- 510-797-7111

Moon Indian Cuisine

510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੰਡੀਆਨ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੋਂਡੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਡੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਮੂਨ ਤੇ ਵਿਆਹ
ਸ਼ਾਦੀ ਮੈਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੂਨ ਇੰਡੀਆਨ ਕੁਝੀਨ (ਹੇਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

New Introducing
Chaat Corner

Raja King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT
- FALUDA KULFI
- GOL GAPPE (PANI PURI)
- KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

DIXON

ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਟਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ, ਆਸੀਂ ਟਰੱਕਾਂ ਲਈ ਫਾਈਨਾਂਸ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

THE WEST'S LEADING FULL-SERVICE TRUCK AND TRAILER DEALERSHIP

SALES & LEASING • PARTS & SERVICE • FINANCE & INSURANCE

HARJINDER SINGH BAL
NEW TRUCK SALES

Direct 707-640-7114 | Cell 510-613-3573

hsingh@tecequipment.com

TECEQUIPMENT.COM

8555 Pedrick Rd Dixon, CA 95620

“ਸਚ ਸੁਣਾਇਸੀ ਸਚ ਕੀ ਬੇਲਾ”

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡਮ

ਸੱਚ ਕੀ ਹੈ? ਭੂਠ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ? ਕੂੜ-ਮੁਕਤ ਬਿਆ-ਨੀਆਂ? ਕੁਫਰਹੀਣ ਸੇਟਮੈਂਟ?

ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਾਨਕੋਸ, ਵਿੱਕੀਪੀਡੀਆ, ਦਾ ਸਿੱਪਲ ਇੰਗਲਿਸ ਵਿਕਸਨਰੀ, ਮਰੀਅਮ- ਵੈਬਸਟਰ ਡਿਕਸਨਰੀ, ਹਾਰਪਰ ਦੀ ਬਾਈਬਲ ਡਿਕਸਨਰੀ ਆਦਿ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ।

ਮਹਾਨਕੋਸ ਵਿਚ ਸੱਚ ਦੇ ਸੱਤ ਅਰਥ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬਦ ਦੀ ਜੜ੍ਹੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਦਸਦਿਆਂ ਇਹਨਾਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਚ ਦਾ ਇਕ ਅਰਥ ਬਤੌਰ ਸੰਗਯਾ ਸਤਯ, ਸੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ- 'ਸੱਚ ਬਿਨ ਸਖੀ ਮੁਲੋ ਨਾ ਬਾਕੀ' (ਗੁਰਬਾਣੀ)। ਦੂਸਰਾ ਅਰਥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਸਤਯ ਰੂਪੀ ਕਰਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ- 'ਸੱਚ ਕੀ ਬਾਣੀ ਨਾਨਕ ਆਖੇ', 'ਆਦਿ ਸੱਚ ਸੁਗਾਦਿ ਸੱਚ' (ਗੁਰਬਾਣੀ)। ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਅਰਥ ਆਨੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ- 'ਤਤਿਹ ਤੜੁ ਸੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸੱਚ ਪਾਵਾ', 'ਸੱਚ ਮਿਲੈ ਸੱਚ ਉਪਜੈ' (ਗੁਰਬਾਣੀ)।

ਮਹਾਨਕੋਸ ਵਿਚ ਸੱਚ, ਸੱਚ, ਸੱਚ ਸਬਦਾਂ ਦਾ ਸਮੁਚਾ ਅਰਥ ਭੂਠ ਦਾ ਅਭਾਵ ਜਾਂ (ਜੋ) ਮਿਥਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁਧ (ਹੋਵੇ) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੱਚ-ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ 'ਟਰਥ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਬਦ-ਵਿਗਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਇਸ ਸਬਦ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਲਾਤੀਨੀ ਭਾਸਾ ਅਤੇ ਮਿਡਲ 'ਤੇ ਓਲਡ ਇੰਗਲਿਸ ਵਿਚ ਦਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਲਾਤੀਨੀ ਭਾਸਾ ਦੇ ਸਬਦ 'ਵਰ', ਜਿਸ ਦੋਂ 'ਵੱਚੈਸਿਟਿ' ਅਤੇ 'ਵਰਡਿਕਟ' ਸਬਦ ਨਿਕਲੇ ਹਨ, ਵਿਚ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। 'ਵਰ' ਜਾਂ 'ਵੱਚੈਸਿਟਿ' ਦਾ ਅਰਥ ਸੱਚ ਤੋਂ ਹੈ। ਮਧਕਾਲੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਸਬਦਾਂ 'ਟਰਿਊਥ' ਅਤੇ 'ਟਰੈਥ' ਵਿਚੋਂ 'ਟਰਥ' (ਸੱਚ) ਸਬਦ ਦੇ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਗਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵਿੱਕੀਪੀਡੀਆ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ ਸੱਚ ਇਕ ਵਿਲਖਣ ਸਕਤੀ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ! 'ਦਾ ਸਿੱਪਲ ਇੰਗਲਿਸ ਵਿਕਸਨਰੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਚ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਸੱਚੀ ਗਲ ਹੈ। ਸੱਚ ਰਾਇਮਡ, ਤਥ ਆਦਿ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਡਿਕਸਨਰੀ ਵਿਚ ਰਥ ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਮਰੀਅਮ- ਵੈਬਸਟਰ ਡਿਕਸਨਰੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸੈਆਂ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਯਥਾਰਕਤਾ ਦਸਿਆ ਗਿਆ। ਸੱਚ ਨੂੰ ਭੂਠ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਵੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵਿੱਕੀਪੀਡੀਆ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵਿਸੇਤਾਈਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ- 1. ਸੱਚ ਹਰ ਤਰਕਸੰਗ ਬੰਦਾ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪਰ

ਕੋਈ ਬਹਿਸਥਾਜੀ ਜਾਂ ਤਰਕ-ਵਿਤਰਕ ਦੀ ਗੁਜਾਇਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, 2. ਸੱਚ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਕਿਕਿ ਸੱਚ ਗਿਟੇ ਲਗਦੇ। ਜਿੰਨਾ ਕੋਈ ਮੁੜ ਸਮੱਝੋ ਸੱਚ ਸੁਣ ਕੇ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉਂਜ ਵੀ ਝੱਠਿਆਂ, ਭੂਸਿਟਾਂ, ਚੋਗਾਂ, ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿੱਣੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੱਚ ਸੁਣ ਕੇ ਤਤੀਂਗ ਲਗਣਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਗੈਲੀਲੀਓ, ਆਸ-ਨੈਸਟਾਈਨ, ਨਿਊਟਨ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਕਈ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਢਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਗੈਲੀਲੀਓ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੱਤ ਦੇ ਘਾਟ ਹੀ ਉਤਾਰ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨਦਾ। ਸੁਕਰਾਤ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਜਿਹਰ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਪੀਣਾ ਪਿਆ ਮਧਕਾਲੀਨ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਵੀਰਾਂਗਣਾ' ਜੋਨ ਆਫ ਅਰਕ', ਜੋ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਬੋਟੀ ਸੀ, ਨੂੰ 19 ਸਾਲ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ 1431 'ਚ ਜਿੰਦਾ ਜਲਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ (ਭਾਵੇਂ ਸੰਦੀਆਂ ਬਾਅਦ 1920 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਧੀਵਾਦ ਦੰਗ ਨਾਲ 'ਸੰਤ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿਤਾ ਗਿਆ!)। ਮਨਸੂਰ, ਸਰਮਦ ਅਤੇ ਗੁਰੂਆਂ-ਪੀਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜੀਸੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ।

3. ਸੱਚ ਹਰ ਥਾਂ ਢੁਕਵਾਂ ਉਚਿਤ ਹੈ,

4. ਸੱਚ ਨੂੰ ਪਤਤਾਲ ਪੁਸਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਥ ਕੰਗ ਨੂੰ ਆਸੀਨੀ ਕੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿੱਖ ਨੂੰ ਫਾਰਸੀ ਕੀ! ਸੱਚ ਨਿਰਪੇਖ (ਐਬਸੋਲਿਊਟ) ਅਤੇ ਸਪੇਖ (ਰੈਲੇਟਿਵ) ਵੀ ਹੁੰਦੇ। ਨਿਰਪੇਖ ਸੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਸੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਤੇ ਹੈ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ, ਕਦੀ ਹੈ ਕਦੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਹੈ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਲਈ ਹੈ ਕਿਸੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉਹ ਨਿਰਪੇਖ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਪੇਖ ਸੱਚ ਉਹਨਾਂ ਘਟਨਾ-ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਰੇ ਹੈ ਜੋ ਦੂਸਰੀਆਂ ਘਟਨਾ-ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਯੂਨਾਨੀ ਦਾਨਿਸਵਰ ਪਲਟੋ ਸਪੇਖ ਸੱਚ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ।

ਹੱਕ, ਸੱਚ ਅਤੇ ਰੱਬ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਸਬਦ ਹਨ। ਹਕ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੋਵੇਂ ਅਰਥੀ ਦੇ ਸਬਦ ਹਨ ਅਤੇ ਹਕ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦਾ ਇਕ ਅਰਥ ਪਰਮਪਿਤਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਪਰ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹ ਗਲ ਦਸੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੰਬੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵੀ (ਹਕ ਹੁਕਮ ਸੱਚ ਕੁਦਾਇਆ')। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸੱਚ ਬਾਰੇ ਅਨੇਕਾਂ ਟੁਕੁਆਂ ਹਨ। ਨਾਵਿਤ ਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ-
- 'ਸੱਚ ਸੱਚ ਨੋ ਸਾਬਾਸਿ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪਰਮੇਸਰ ਨਿਤ ਨਵਾ', 'ਸੱਚ ਸਚਾ ਸਭ ਦੂ ਵਡਾ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪੁਗਾਣਾ ਨਾ ਬੀਐ ਨਾਮੁ ਨ ਮੈਲਾ ਹੋਇ', 'ਸੱਚ ਕਮਾਵੈ ਸੰਦੀ ਕਾਜੀ', 'ਸੱਚ ਮਾਰਗ ਚਲਦਿਆ ਉਸਤਤਿ ਕਰੇ ਜਹਾਨੁ', 'ਸੱਚ ਕਰਣੀ ਸਬਦੁ ਹੈ ਸਾਰੁ', 'ਸੱਚ ਸਭਨਾ ਹੋਇ ਦਾਰੂ ਪਾਪ ਕਵੈ ਹੋਇ', 'ਕੂੜ ਨਿਖੁਟੇ ਨਾਨਕਾ ਉਤਕ ਸਚਿ ਰਹੀ', ''ਸੱਚੀ

- 'ਸੱਚ ਸੱਚ ਨੋ ਸਾਬਾਸਿ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪਰਮੇਸਰ ਨਿਤ ਨਵਾ', 'ਸੱਚ ਸਚਾ ਸਭ ਦੂ ਵਡਾ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪੁਗਾਣਾ ਨਾ ਬੀਐ ਨਾਮੁ ਨ ਮੈਲਾ ਹੋਇ', 'ਸੱਚ ਕਮਾਵੈ ਸੰਦੀ ਕਾਜੀ', 'ਸੱਚ ਮਾਰਗ ਚਲਦਿਆ ਉਸਤਤਿ ਕਰੇ ਜਹਾਨੁ', 'ਸੱਚ ਕਰਣੀ ਸਬਦੁ ਹੈ ਸਾਰੁ', 'ਸੱਚ ਸਭਨਾ ਹੋਇ ਦਾਰੂ ਪਾਪ ਕਵੈ ਹੋਇ', 'ਕੂੜ ਨਿਖੁਟੇ ਨਾਨਕਾ ਉਤਕ ਸਚਿ ਰਹੀ', ''ਸੱਚੀ

- 'ਸੱਚ ਸੱਚ ਨੋ ਸਾਬਾਸਿ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪਰਮੇਸਰ ਨਿਤ ਨਵਾ', 'ਸੱਚ ਸਚਾ ਸਭ ਦੂ ਵਡਾ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪੁਗਾਣਾ ਨਾ ਬੀਐ ਨਾਮੁ ਨ ਮੈਲਾ ਹੋਇ', 'ਸੱਚ ਕਮਾਵੈ ਸੰਦੀ ਕਾਜੀ', 'ਸੱਚ ਮਾਰਗ ਚਲਦਿਆ ਉਸਤਤਿ ਕਰੇ ਜਹਾਨੁ', 'ਸੱਚ ਕਰਣੀ ਸਬਦੁ ਹੈ ਸਾਰੁ', 'ਸੱਚ ਸਭਨਾ ਹੋਇ ਦਾਰੂ ਪਾਪ ਕਵੈ ਹੋਇ', 'ਕੂੜ ਨਿਖੁਟੇ ਨਾਨਕਾ ਉਤਕ ਸਚਿ ਰਹੀ', ''ਸੱਚੀ

- 'ਸੱਚ ਸੱਚ ਨੋ ਸਾਬਾਸਿ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪਰਮੇਸਰ ਨਿਤ ਨਵਾ', 'ਸੱਚ ਸਚਾ ਸਭ ਦੂ ਵਡਾ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪੁਗਾਣਾ ਨਾ ਬੀਐ ਨਾਮੁ ਨ ਮੈਲਾ ਹੋਇ', 'ਸੱਚ ਕਮਾਵੈ ਸੰਦੀ ਕਾਜੀ', 'ਸੱਚ ਮਾਰਗ ਚਲਦਿਆ ਉਸਤਤਿ ਕਰੇ ਜਹਾਨੁ', 'ਸੱਚ ਕਰਣੀ ਸਬਦੁ ਹੈ ਸਾਰੁ', 'ਸੱਚ ਸਭਨਾ ਹੋਇ ਦਾਰੂ ਪਾਪ ਕਵੈ ਹੋਇ', 'ਕੂੜ ਨਿਖੁਟੇ ਨਾਨਕਾ ਉਤਕ ਸਚਿ ਰਹੀ', ''ਸੱਚੀ

- 'ਸੱਚ ਸੱਚ ਨੋ ਸਾਬਾਸਿ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪਰਮੇਸਰ ਨਿਤ ਨਵਾ', 'ਸੱਚ ਸਚਾ ਸਭ ਦੂ ਵਡਾ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪੁਗਾਣਾ ਨਾ ਬੀਐ ਨਾਮੁ ਨ ਮੈਲਾ ਹੋਇ', 'ਸੱਚ ਕਮਾਵੈ ਸੰਦੀ ਕਾਜੀ', 'ਸੱਚ ਮਾਰਗ ਚਲਦਿਆ ਉਸਤਤਿ ਕਰੇ ਜਹਾਨੁ', 'ਸੱਚ ਕਰਣੀ ਸਬਦੁ ਹੈ ਸਾਰੁ', 'ਸੱਚ ਸਭਨਾ ਹੋਇ ਦਾਰੂ ਪਾਪ ਕਵੈ ਹੋਇ', 'ਕੂੜ ਨਿਖੁਟੇ ਨਾਨਕਾ ਉਤਕ ਸਚਿ ਰਹੀ', ''ਸੱਚੀ

- 'ਸੱਚ ਸੱਚ ਨੋ ਸਾਬਾਸਿ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪਰਮੇਸਰ ਨਿਤ ਨਵਾ', 'ਸੱਚ ਸਚਾ ਸਭ ਦੂ ਵਡਾ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪੁਗਾਣਾ ਨਾ ਬੀਐ ਨਾਮੁ ਨ ਮੈਲਾ ਹੋਇ', 'ਸੱਚ ਕਮਾਵੈ ਸੰਦੀ ਕਾਜੀ', 'ਸੱਚ ਮਾਰਗ ਚਲਦਿਆ ਉਸਤਤਿ ਕਰੇ ਜਹਾਨੁ', 'ਸੱਚ ਕਰਣੀ ਸਬਦੁ ਹੈ ਸਾਰੁ', 'ਸੱਚ ਸਭਨਾ ਹੋਇ ਦਾਰੂ ਪਾਪ ਕਵੈ ਹੋਇ', 'ਕੂੜ ਨਿਖੁਟੇ ਨਾਨਕਾ ਉਤਕ ਸਚਿ ਰਹੀ', ''ਸੱਚੀ

- 'ਸੱਚ ਸੱਚ ਨੋ ਸਾਬਾਸਿ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪਰਮੇਸਰ ਨਿਤ ਨਵਾ', 'ਸੱਚ ਸਚਾ ਸਭ ਦੂ ਵਡਾ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪੁਗਾਣਾ ਨਾ ਬੀਐ ਨਾਮੁ ਨ ਮੈਲਾ ਹੋਇ', 'ਸੱਚ ਕਮਾਵੈ ਸੰਦੀ ਕਾਜੀ', 'ਸੱਚ ਮਾਰਗ ਚਲਦਿਆ ਉਸਤਤਿ ਕਰੇ ਜਹਾਨੁ', 'ਸੱਚ ਕਰਣੀ ਸਬਦੁ ਹੈ ਸਾਰੁ', 'ਸੱਚ ਸਭਨਾ ਹੋਇ ਦਾਰੂ ਪਾਪ ਕਵੈ ਹੋਇ', 'ਕੂੜ ਨਿਖੁਟੇ ਨਾਨਕਾ ਉਤਕ ਸਚਿ ਰਹੀ', ''ਸੱਚੀ

- 'ਸੱਚ ਸੱਚ ਨੋ ਸਾਬਾਸਿ ਹੈ', 'ਸੱਚ ਪਰਮੇਸਰ ਨਿਤ ਨਵਾ', 'ਸੱਚ ਸ

ਸਦੀਵੀ ਗਿਆਕ ਦਾ ਨਾਂ ਸਕਰਾਤ

ਜਦੋਂ ਵੀ, ਜਿਥੇ ਵੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਗੱਲ ਚਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੱਲ ਚਲਦੀ-ਚਲਦੀ ਸੁਕਰਾਤ ਤੱਕ ਅੱਪਤ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਹਾਂ-ਪੁਰਸ਼ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਣ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਉਪਜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਕਰਾਤ ਗਿਆਨ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਚਸਮੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਨਾਂ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਰਾਜਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੁਕਰਾਤ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਨਾਂ ਹਨ। ਮਹਾਨਤਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਦੀਆਂ ਵਿਚ ਮਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੈਂਗੰਬਰ ਅਤੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੈਂਗੰਬਰ ਗਰੀਬ ਸਨ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਸੋਚਿਆ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਅਮੀਰੀ ਹੰਦਾਈ। ਅਮੀਰੀ ਮਹਾਨ ਬਣਨ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਮਹਾਂਵੀਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਸਨ ਪਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਉਹ ਮਹਿਲ ਤਿਆਰਗ ਕੇ ਗੀ ਹੋਏ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸੰਸਾਰ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਧਸਾਨ ਹੀ ਹੰਦ-ਉਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਵਿਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ

ਸੁਕਰਾਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਦੀਵੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਕਰਾਤ ਹੈ। ਸੁਕਰਾਤ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫਿਲਾਸਫਰ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜੀਵਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਪੱਥਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ। ਫਲਸਫਾ ਬੌਧਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਧਰਮ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਧਰਮ ਦੀ ਫਸਲਾਵੇ ਦੇ ਘਾਟ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦਾ ਹੈ। ਫਲਸਫਾ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਆਪ ਸੋਚਿਆ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਕਰਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੰਘਾ ਅਤੇ ਵਿਸਾਲ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਸੁਕਰਾਤ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਇਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਿਆਣੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਕਰਾਤ ਤੋਂ ਸੁਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਿਸਰੀ, ਸਭਿਆਤਾ, ਯੂਨਾਨੀ ਸਭਿਆਤਾ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਸੀ ਪਰ ਫਸਲਾਵੇ ਨੂੰ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਯੂਨਾਨੀ ਸਭਿਆਤਾ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹ ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਫਸਲਾਵੇ, ਪਰਿਯਾਸਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਰਕ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਹੁਨਰ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਕੋਲ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਦੀ ਸੁਕਰਾਤ-ਪਲੈਟੋ-ਅਰਸਤੂ ਦੀ ਤਿਕਤੀ ਨੇ ਯਨਨ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੱਨੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਘੁੱਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਕ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਦੂਜਾ ਉਸਾਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਆਪ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ, ਉਹ ਬੋਲਦਾ ਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਸਿਸ਼ ਪਲੇਟੋ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਸੁਕਰਾਤ 469 ਪੂਰਵ ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਜਨਮੀਆ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਰਾਜ ਮਿ-ਸਤਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਮੌਲਿਕ ਚਿੱਤਰ ਵਜੋਂ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਕਰਾਤ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੜੀ ਲਤਾਕੀ ਸੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਹੋਰੇਕ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਗੁੰਮਨਾਮੀ ਦਾ ਸੰਤਪ ਹੋਵਾਇਆ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਕਰਾਤ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਨਲਿਖੀ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕਥਾਵਾਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤਹਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਕੌਂਤੀਆਂ ਤੱਤੀਆਂ ਸੁਣਾਉਣ ਉਪਰੰਤ, ਚਿੜ੍ਹ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸੁਕਰਾਤ 'ਤੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਗੁੰਸੇ ਵਿਚ ਆਏ ਆਪਣੇ ਸਿਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਠੋਕ-ਠੋਕ ਕੇ ਪਰਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਸਹਿਣਸ਼ਿਲਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਵੇਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਕਰਾਤ ਕੱਚਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਕਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਸੁਕਰਾਤ ਦੀ ਪਤਨੀ ਇਕ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਦਾਜ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਗਰੀਬ ਸੁਕਰਾਤ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਤਨੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਰੋਅਬਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਚੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸੁਕਰਾਤ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਫੀਸ ਵਸੂਲਿਆ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਘਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚੌਲੇ ਪਰ ਸੁਕਰਾਤ ਗਿਆਨ ਵੇਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੁਕਰਾਤ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਮਾਇਕ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਦੋਸਤਾਂ ਲਈ ਸੁਕਰਾਤ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀ ਪਰ ਪਤਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਹਲਾ ਆਦਮੀ ਹੀ ਸਮਝਦੀ ਸੀ। ਸੁਕਰਾਤ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ, ਪਤੀ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਫਿਲਸਫਰ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਕਰਾਤ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਗਾ।

ਮੁਕਰਾਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਾਲਾ ਚੋਗ ਪਾ ਕੇ ਏਸ਼ਨਸ
ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਸ
ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸੰਕੇ ਨਵਿਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਸ
ਸਮੇਂ ਸਬਦਕੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਸਬਦ ਦੇ ਜੋ ਅਰਥ

ਸੁਕਰਾਤ ਦੱਸਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਗ ਕਈ ਸਮਕਾਲੀ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਵੀ ਮਖੌਲੀਆ ਵਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋਗੇ, ਪਛਾਉਂਗੇ ਪਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਲਾਭ ਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਚੰਗੀ ਪਤਨੀ ਮਿਲ ਗਈ ਤਾਂ ਆਨੰਦ ਮਾਣੋਗੇ ਪਰ ਜੇ ਭੈੜੀ ਮਿਲ ਗਈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਫਿਲਾਸਫਰ ਬਣ ਜਾਓਗੇ। ਜੇ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੁਕਰਾਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੁਕਰਾਤ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਲੈਟੋ, ਸੁਕਰਾਤ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਹਰ ਅਧਿਆਪਕ ਸੁਪਨਾ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਅਜੇਕੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੁਕਰਾਤ ਅਤੇ ਪਲੈਟੋ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਨਿਖੇਤਨ ਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਵੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਪੁੱਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਕੇਵਲ ਨਾਂ ਹੀ ਵੱਖ ਹਨ। ਪਲੈਟੋ ਨੇ ਆਪਣੇ

ਵਿਹਾਰ ਨਾਲ ਗੁਰੂ-ਸਿਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਪਲੇਟੋ ਇਕ ਕਵੀ ਅਤੇ ਨਾਟਕਕਾਰ ਸੀ। ਸੁਕਰਾਤ ਦੀ ਸਰਨ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚ-ਨਾਵਾਂ ਸਾਡੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। ਸੁਕਰਾਤ ਦੀ ਮੌਤ ਸਮੇਂ ਪਲੇਟੋ ਅਠਾਈ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਬੰਦੂਜਾ ਸਾਲ ਉਹ ਸੁਕਰਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੁਕਰਾਤ ਦੀ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਪਲੇਟੋ ਨੇ ਸਾਰੇ ਯੂਨਾਨ ਵੀ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਕਰਾਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਇਆ। ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਪੱਧਰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਪਲੇਟੋ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਕਾਦਮੀ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੰਗੇ ਹਾਕਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀਡਾ ਚੁਕਿਆ ਅਤੇ ਫਿਲਾਸਫਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਉਸਾਰਾ। ਪਲੇਟ ਦੀ ਅਕਾਦਮੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯੂਨੀ-ਵਰਸਿਟੀ ਸੀ। ਸੁਕਰਾਤ ਪਲੇਟੋ ਦਾ ਉਸਤਾਦ ਸੀ। ਅਗਸਤੂ ਅੱਗੋਂ ਸਿੰਕਦਰ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਲੇਟੋ ਬੋਲਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸੁਕਰਾਤ ਗੁੰਜਦਾ ਸੀ। ਪਲੇਟਨੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਫਲਸਫੇ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੋਚ ਦਾ ਮੁਹਾਣ ਮੌਤ ਦਿੱਤਾ। ਪਲੇਟੋ ਉਪਰੰਤ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੋਚ ਦਾ ਮੁਹਾਣ ਮੌਤ ਨਦਾ ਕਾਰਜ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਉਪਰੰਤ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਅੱਜ ਵੀ ਬੜਾ ਬਲਵਾਨ ਹੈ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਸੁਕਰਾਤ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਸਬਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਲੇਟੋ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਕਰਾਤ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੇ ਦੱਸ ਕੇ ਯਸ ਥੱਕਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਰਸਤੂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣੀ ਹੈ, ਸਿਕੰਦਰ ਕਾਜਸ਼ਿਲ ਹੈ। ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਬਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਦਾ-ਲਾਅ। ਕੁਦਰਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਨ, ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਵਿਚ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ। ਹੋਰ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੁਕਰਾਤ ਦਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਇਟ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਤ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਤਿਆਗ ਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਗਿਆਨ ਆਪੇ ਦੀ ਸੇਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਕਰਾਤ ਦੇ ਕਈ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਵਿਭਿੰਨ ਧਰਮਾਂ ਨੇ ਅਪਣਾਇਆ। ਸੁਕਰਾਤ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਵਾਕ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਿਉਣਾ ਕਿਵੇਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੋਚਣਾ ਕਿਵੇਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਰਨਾ ਕਿਵੇਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਦੀਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚਾਲ ਵਿਚ ਜ਼ਮਾਨੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਦਿੜ੍ਹਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਗਰਿਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸੋਚਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ, ਸਭ ਕੁਝ ਆਪ ਸੋਚਿਆ। ਖੋਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ ਵਾਲੀ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸੁਕਰਾਤੀ ਵਿਧੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਅਦਿਆ ਚਾਂਸਾ ਹੈ।

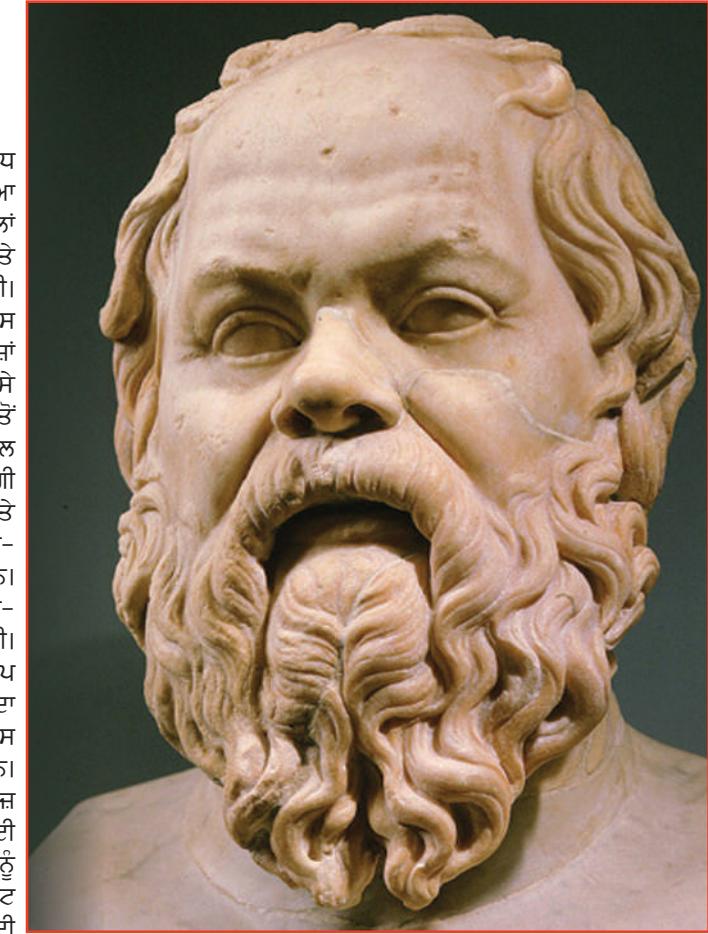
ਸੁਕਰਾਤ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਕੇ ਯਨਾਨ ਦੇ ਜਵਾਨ ਉਸ ਦੇ ਮਤਵਾਲੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਅਤੇ ਹਾਕਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਘੋਖਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੁਕਰਾਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ। ਸੁਕਰਾਤ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਕੇ ਆਪ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਦੇਖੀਆਂ ਨੇ ਸੁਕਰਾਤ 'ਤੇ ਦੌਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਿੱਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੂਆਂ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇਣ ਦੀ ਰੀਤ ਨੂੰ ਕੋਝੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਬਾਂ ਆਪ ਸੋਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੱਡਨਸ ਯਨਾਠੀ ਦੀ ਇਕ ਸਿਆਸਤ ਸੀ, ਜਿਸ

ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਅਕਲਮੰਦ ਪਰਜਾਤੰਤਰ ਮੰਨਿਆ
ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਸਤਾਈ ਸਾਲਾਂ
ਦੇ ਲੰਮੇ ਯੁਥ ਨਾਲ ਪੀਤਤ ਅਤੇ
ਹਾਰ ਨਾਲ ਬੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
ਨੈਤਿਕ ਪਤਨ ਕਾਰਨ ਹਾਕਮ ਉਸ
ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਸ਼ਾਂ
ਨਾਲ ਵੀ ਚਿੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਸੇ
ਕਾਰਨ ਸੁਕਰਾਤ 'ਤੇ ਤੀਹ ਸਾਲ ਤੋਂ
ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ
ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗੀ
ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਤਰਕਸ਼ਿਲ ਅਤੇ
ਵਿਕਾਸਵਾਦੀ ਸੁਕਰਾਤ ਤੋਂ ਛੁਟਕ-
ਰਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।
ਸੁਕਰਾਤ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਮੁਕ-
ਦਮਾ ਇਸੇ ਵਿਉਂਤ ਦਾ ਭਗ ਸੀ।
ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪ
ਅਦਾਲਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੁਕਰਾਤ ਦਾ
ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ
ਵਿਚ ਪੰਜ ਸੌ ਇਕ ਜੱਜ ਬੈਠੇ ਸਨ।
ਏਥਰਨਸ ਵਾਸੀ ਬੜੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼

ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪ ਆ ਕੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਮੁੱਕੜਮੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਗੀਤ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੇ ਤਾਮੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸੁਕਰਾਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੇਸ਼ਵਾਵਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੌਂ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੁੱਕੜਮਾ ਆਪ ਲਿਆ। ਅਦਾਵਾ ਵਿਚ ਸੁਕਰਾਤ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਤੋਂ ਨਾ ਜਿੱਤ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਨਾ ਸੁਕਰਾਤ ਦੇ ਹੋਰ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਪਲੈਟੋ ਵੀ ਮੁੱਕੜਮੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਸੁਕਰਾਤ ਆਪਣੇ ਲੰਮੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਪਵਿੱਤਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਣਪਰਖਿਆ ਜੀਵਨ, ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਨਾ ਪਾਪ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਇਤਿਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ, ਕੀ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਸ ਕਿਵੇਂ ਦੋਸ਼ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਸੋਚਣ-ਬੋਲਣ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗੋ। ਤੁਹਾਡਾ ਨਹੀਂ ਰੱਬ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਨਾਂਗਾ ਅਤੇ ਆਮਾਰਗ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗਾਂਗਾ। ਇਸ ਮੁੱਕੜਮੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਏਥਨਸ ਦੇ ਘਰ ਖਾਲੀ ਸਨ, ਮੀਲ ਲੰਮੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਭੀਤੀ ਸੀ। ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਲਾਵ

ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੰਜ ਸੌ ਇਕ ਜੱਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਸੌ ਅਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸੁਕਰਾਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਜਵੀਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਜੇ ਸੁਕਰਾਤ ਚਾਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਏਥਰਨਸ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿ ਜੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਥੇ ਬਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਿਧਰੇ ਬਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਤਾਜਵੀਜ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੁਕਰਤ ਨੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵਜੋਂ ਆਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵਿਚ ਹਾਸ਼ਾ ਮਚਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਹੋਰ ਜੱਜ ਉਸ ਨਾਲ ਪੱਧਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਅੱਸੀ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੈਨਾ ਕੀਤਾ। ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਯੁਨਾਨੀ ਹਾਕਮਾਂ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੁਕਰਾਤ ਮਹੱਤਵ ਜਾਣ ਸਕਦੇ। ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਦ ਸਮੇਂ ਸੁਕਰਾਤ ਸੌ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ ਸੀ। ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਨੇ ਘਬਰਾਵ ਹੋਏ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਮਖਾਤਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਸਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬੋਤੂ ਚਿਰ ਉਡੀਕ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਂਝ ਹੀ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਨੂੰ ਮਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਤੁਹਾਡੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਨਿਰਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕਲੰਕ ਸਹੇਤ ਲਿਆ ਹੈ, ਕਾਰਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀਤ੍ਰੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਂਤ ਵਿਨਾਈ ਰਹੀਆਂ।

ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਸਿਆਣਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਮਾਂ
 ਸਿਆਣਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਿੱਧ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਤਿ
 ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਛੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ
 ਵਿਹਾਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਮੌਤ ਸਹਿ ਲਵਾਂਗਾ ਪਰ
 ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਟਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸਦਾ ਰ
 ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਜੀਵੇਂਗੇ ਬਦਲ
 ਰੀ ਖੱਟੇਂਗੇ। ਤੁਹਾਡਾ ਦਿੰਤਾ ਅੱਨਿਆ ਮੈਂ ਸਹਿ ਲਵਾਂਗਾ
 ਸੱਚ ਦਾ ਨਿਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪਏਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਭੁੱਲ ਕਿ
 ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਰਾਮ ਦੀ ਨੀਦਰ ਸੌਵੇਂਗੇ, ਕਿ
 ਕਿ ਏਥਨਸ ਦੇ ਜਵਾਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਰ
 ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਆਓ ਚੱਲੀਏ, ਮੈਂ ਮੌਤ
 ਚਲਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਜੀਵਨ ਵੱਲ ਚਲੋ, ਕੌਣ ਜਾਣੇ ਕਿ

कौन भागां वाला है?

ਸਾਰਾ ਯੂਨਾਨ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਜੱਜ
ਲੁਕ ਗਏ ਸਨ। ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਕੇ ਸੁਕਰਾਤ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾ
ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਨ ਨਾਲੋਂ ਸੱਚ ਪਿਆਰਾ ਸੀ।
ਸੁਕਰਾਤ ਤੁਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਂਝ ਤਾਂ ਸੁਕਰਾਤ
ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।
ਪਰ ਰਵਾਇਤ ਅਨਸਾਰ ਇਕ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਤੀਰਬ ਯਾਤਰਾ
ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਇਹ
ਜਹਾਜ਼ ਵੀਹ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਮੁਡਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦਿਨ
ਸੁਕਰਾਤ ਖੋਲ੍ਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਿਹਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਮਿਲਣ
ਵਾਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ
ਸੁਕਰਾਤ ਦੇ ਮਿੱਤਰੀ ਕਰੀਟੋਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸੁਕਰਾਤ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ
ਵਿਚੋਂ ਦੌੜ ਜਾਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਹੈਸ ਕੇ
ਕਿਹਾ, ਇਵੇਂ ਸੋਚਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਦੌੜ
ਜਾਣ ਨਾਲ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਅਨਿਆਂ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਲੱਗ
ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਭਗੋੜਾ
ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਗੇ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਮੜਨ ਨਾਲ
ਸੁਕਰਾਤ ਦੇ ਵਿਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।
ਫਿਲਾਸਫਰ ਦੀ ਸਖਸੀਅਤ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਢੰਗ ਤੋਂ ਪਰਖੀ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਕਰਾਤ ਇਕ ਫਿਲਾਸਫਰ ਵਾਂਗ ਸਵੈਮਾਣ ਨਾਲ
ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਮਰਿਆ। ਉਹ ਅੰਤਲੇ ਪਲਾਂ ਤੱਕ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ
ਫਸਲਾਵੇ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵਿਚਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੰਤਲੇ ਘੰਠਿਆਂ ਵਿਚ
ਉਸ ਨੇ ਆਤਮਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਅੰਤਲੇ ਦਿਨ ਉਸ
ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ
ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਕਰੀਟੋਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਰਲਪ ਕਰ ਰਹੀ
ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਛੱਡ ਆਓ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ
ਦਾ ਖਰਚਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਕਰੀਟੋਂ ਨੂੰ
ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤੀ।

ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਕੇ ਸੁਕਰਾਤ ਮਰਨ ਲਈ
ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਾਮ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੀ, ਈਬਨਸ ਦੀ
ਸਾਰੀ ਆਬਾਦੀ ਨੇ ਜੇਲੂ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਜੇਲੂਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜੇ ਜ਼ਹਿਰ ਤਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਲੈ
ਆਓ। ਉਸ ਨੇ ਜੇਲੂਰ ਤੋਂ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀਣ ਦੀ ਵਿਚੀ ਪੁੱਛੀ ਅਤੇ
ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਫਟ ਕੇ ਬੱਚੇ ਵਾਲੀ
ਮਾਸਮਾਂਗ ਨਾਲ ਅਖੀਰਲੀ ਬੰਦ ਤੱਕ ਪੀ ਗਿਆ। ਜੇਲੂਰ
ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕੁਝ ਕਦਮ ਚੰਲੋ, ਜਦੋਂ ਲੱਤਾਂ ਭਾਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ
ਲੇਟ ਜਾਣਾ, ਜ਼ਹਿਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅਸਰ ਕਰੇਗਾ। ਸੁਕਰਾਤ
ਨੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰੋਣਾ ਨਹੀਂ
ਪਰ ਉਹ ਵੈਣ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਰੋ ਰਹੇ
ਸਨ, ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਸੁਕਰਾਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ
ਸੀ ਅਤੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਮਰਨ ਦਿਓ।
ਉਸ ਰਾਤ ਈਬਨਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਬਲੀ। ਜਵਾਨਾ ਨੇ ਲੱਭ ਲੱਭ ਕੇ ਕਈ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ
ਵਿਚ ਪਿੱਂਗ ਸੀ।

ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਲੋਕ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ
ਰਹੇ। ਸੁਕਰਾਤ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਵਿਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਭ
ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਲੋਚਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਨ
ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਕਤ ਮਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਮਹਾਤਮਾ
ਸੁਕਰਾਤ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਭਾਵੇਂ ਢਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਵਰ੍ਹੇ
ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਯਨਨ ਦਾ ਪਛਾਤਵਾ ਘਟਿਆ ਨਹੀਂ।
ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਇੱਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਉਂਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ
ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਸੁਕਰਾਤ
ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਸੁੰਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਹੀਦ
ਸੀ। ਸੁਕਰਾਤ ਅੱਜ ਵੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁੰਮਦਾ
ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਜੂਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ ਭਾਰਤ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਯਹੁਦੀ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਤਰ ਪੱਥਰੀ ਰਾਜ ਮਿਜ਼ੋਰਮ.. ਜਿੱਥੇ ਇਸਾਈ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਗਿੱਤੀ ਵਿਚ ਹਨ। ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਯਹੁਦੀ ਵੀ ਉਥੋਂ ਰੱਖਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਮਿਸਡ ਲੈਂਡ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਜਾਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਤੱਟ ਉਤੇ ਸਥਿਤ ਕੇਰਲ ਦੇ ਕੋਚੀਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਯਹੁਦੀਆਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਵਰਗ ਆਮ ਜਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਦੀ ਜੱਦੋਂ-ਜਹਿਦ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਯਹੁਦੀਆਂ ਦੀ ਇਹੀ ਦਾਸਤਾਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਵਤਨ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨੌਕਰਸਾਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟਤਾ

ਅਤੇ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਆਹਿਸ਼ਾਂ ਦਿੱਤੇ ਦਿਨ ਦਮ ਤੋਤਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਯਹੁਦੀਵਾਦ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਆਪਣੇ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਲਾਅ ਆਫ ਰਿਟਰਨ ਹੋਰੇਕ ਯਹੁਦੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਤਨ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜ਼ਜ਼ਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਯਹੁਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸ ਗੁੰਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਕਬਾਈਲੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 3 ਸਤਾਵਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਰੀਆਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖਦੇੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵਸ ਗਏ ਸਨ। ਬਨੇਈ ਮਨਸ਼ੇ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਲੱਗਭੱਗ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਇਕ ਮਹਾਨ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੰਸਿਜ਼ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਡੇ ਰੇਖਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਚੀਨ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਉਥੋਂ ਬਾਈਲੈਂਡ, ਬਰਮਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਪੁੱਜੇ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਦੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵਸ ਗਏ। ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਆਦੀ ਵਾਸੀ ਹੀ ਸਨ ਪਰ ਅਚਾਨਕ 1952 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਨੇਤਾ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ ਇਸ ਦਾਵੇਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖਦੇੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਕਿਰਿਆ ਤੇਜ਼ ਹੋਣੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਲੀਲੈਂਡ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਕਈ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਉਤੇ ਸੱਕ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾਵੇਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜੋ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਵਿਦਵਾਨ ਯਹੁਦੀਆਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਉਤੇ ਖੋਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦਾਵੇਂ ਉਤੇ ਸੱਕ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਹ ਵਿਗਾਨਕ ਆਧਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਡੀ ਐਨ ਏ ਯਹੁਦੀਆਂ ਦੇ ਡੀ ਐਨ ਏ ਦੇ ਤੱਤ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਆਦੀਵਾਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਵਾਵਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਮੀਤ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਯਹੁਦੀਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਲੱਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੋਚੀਨ ਵਿਚ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਮਾਤਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਤੇਨ ਚੈਰੀ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣਾ ਯਾਹੁਦੀ ਸਨੌਰਾਂਗ ਭਾਰਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁੱਕਤਾ ਦਾ ਸਥਾਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੱਗਭੱਗ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਯਾਹੁਦੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ

ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ 80 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਆਦੀ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਘੁਸਾਇਆ। ਵਨੇਈਮਨਸ਼ੇ ਦੇ ਦਾਵੇਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਬੇਹਤਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਤਦ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਮੱਤ ਆ ਗਿਆ ਜਦ ਯੂਰੋਪਿਅਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਧਰਮ ਯਹੁਦੀ ਧਰਮ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮਾਰਚ 2005 ਵਿਚ ਇਹ ਐਲਾਨ

ਦੇ ਰਾਜਾ ਭਾਸ਼ਕਰ ਦੁਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਯਹੁਦੀਆਂ ਦਾ ਗਰਮਜੋਸੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਯਹੁਦੀ ਸੱਤ ਸੌ ਈਸ਼ਾ ਪੂਰਵ ਦੇ ਵਧਾਰ ਦੇ ਲਈ ਕੇਰਲ ਆ ਰਹੀ ਸਨ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਹਿਮਾਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਥੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜ਼ਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜ਼ਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਥੋਂ ਭੱਜਾਵਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਕੋਚੀਨ ਵਿਚ ਸਰਨ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਨ ਦਿੱਤੀ। ਉਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਕ

ਸਿਨੋਗਾਗ ਵਿਚ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਕਰਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਿਨ ਸੈਲਾਨੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਇੱਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੋਲ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਬਾਹਰ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅੱਤ ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਵਾਰਡਨ ਸੱਬਾਤ ਦੇ ਦਿਨ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਲਈ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਿਲਣ ਦੇ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਬੁਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਯਹੁਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਯਹੁਦੀਆਂ ਦੇ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਹੈਲੇਬੂਆ ਇਕ ਦਰਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, " ਯਹੁਦੀਵਾਦ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ ਪਰਿਧੱਕ ਲੋਕ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਕੋਚੀਨ ਜਾਵੋਗੇ ਤੁਸੀਂ ਉਥੋਂ ਯਾਹੁਦੀਆਂ ਦੀ ਗਲੀ ਤਾਂ ਦੇਖੋਗੇ ਪਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਵਾਂ ਸਹਿਰ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਇਜ਼ਜ਼ਤ ਲੈ ਲਈ, ਜੋ ਯਹੁਦੀਆਂ ਦੀ ਗਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਯਹੁਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸਿਨੇ ਗਾਗ ਹਸਤ ਕਲਾ ਦਾ ਸਾਨਦਾਰ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤ ਯਹੁਦੀਆਂ 1948 ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਵਾਰਡਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਰਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਹ ਲੋਕ ਹੀ ਬਚੇ ਹਨ। ਸੈਮਾਲ ਹੈਲੋਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ 1592 ਵਿਚ ਕੋਚੀਨ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਸਿਨੇ ਗਾਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਾਰਡਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਯਹੁਦੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਚਿੱਤਰ ਹਨ। ਉਹ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਰਤਾਵੇਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਯਹੁਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬਿਲਵਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੂਜਾ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਿਨੇ ਗਾਗ ਨੂੰ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਬੇਹੋਦ ਨਿਰਾਸ ਹਨ। ਸਿਨੇ ਗਾਗ ਦੀ ਸਨੀਵਾਰ ਅਤੇ ਯਹੁਦੀਆਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਿੱਛਿਤ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਹਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਰ ਦਿਨ ਖੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਸਥਿਤ ਵੀ ਅਧਿਕ ਵਾਰਡਨ ਹੈ। ਸਨੀਵਾਰ ਯਹੁਦੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਵਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੈਲੇਗੁਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਉਨ੍

ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ

ਕਈ ਨਾ ਪੀਓ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ

ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਿਨਾ ਜਿੰਦਗੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਪਾਣੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਂਦੇ ਬਲਕਿ ਕਈ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਵੀ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ, ਖੂਨ 'ਚ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਘੁਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਖੂਨ ਸਾਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਪੇਟ 'ਚ ਐਸਿਡ ਦਾ ਲੈਵਲ ਨਹੀਂ ਵਧਣ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਫਾਲਤ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਦੀ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਸਰੀਰ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਹੈ। ਕਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਚੱਲਦੇ-ਫਿਰਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੀ ਵੀ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਇਹ ਆਦਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਣੋ-ਅਣਜਾਣੇ ਬਿਮਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਨਾਨਾਂ 'ਚ ਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਮਿਊਨ ਸਿਸਟਮ ਐਕਟਿਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਵਿੱਡ ਪਾਈਪ ਤੇ ਫੂਡ ਪਾਈਪ 'ਚ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਖੜਤਾ ਵੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪਾਣੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੀਓ ਬੈਠ ਕੇ ਪੀਓ। ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਪਾਚਣ ਵਿਗੜ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਣੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗਲੇ 'ਚ ਮੌਜ਼ਦ ਫੂਡ ਪਾਈਪ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਪੇਟ 'ਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਤੇ ਪੈਟ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਪਾਚਨ ਕਿਰਿਆ ਵਿਗੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੇਟ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਿਡਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਜਦੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਡਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਕਿਡਨੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ, ਯੱਗਿਨ 'ਚ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਤੇ ਜਲਨ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਡਨੀ ਦਾ ਕੰਮ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛਾਣਨਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕਿਡਨੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦੀ। ਕਿਡਨੀ ਪਾਣੀ ਠੀਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਛਾਣਦੀ ਤਾਂ ਯੱਗਿਨ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਗੰਦਗੀ ਕਿਡਨੀ 'ਚ ਸਟੋਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਬਦਹਜ਼ਮੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

ਜਦੋਂ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਨਰਵਸ ਸਿਸਟਮ ਰਿਲੈਕਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੀਕਿ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਬਦਹਜ਼ਮੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਰਸ਼ਾਈਸਟ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਪੈਂਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਸਿੱਧਾ ਗੋਡਿਆਂ 'ਚ ਉਤਰਦਾ ਹੈ ਯਾਨੀ ਜੋੜਾਂ ਚੰਝੜਦ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਪਾਣੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੀਓ ਬੈਠ ਕੇ ਪੀਓ

ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਬੈਠ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ। ਬੈਠ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੈਲੈਸ ਤਕ ਪੁਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜ਼ਰੀਏ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

ਮਾਨਸਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ 'ਚ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਤਣਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਣਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਬੁਲਣ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ, ਚਿੰਤਾ ਜਿਹੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਕਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦਰਾਸਲ ਤਣਾ-ਮੁਕਤ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਇੰਨਾ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਹੂਰਤ ਨੂੰ ਤਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈਪੀ ਹਾਰਮੇਨ, ਆਕਸੀਟੋਸਿਨ ਅਤੇ ਐਸਟ੍ਰੋਜੇਨ ਅਹਿਮ ਭੁਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚ ਤੇ ਰਵਾਈਆ ਅਪਣਾਉਣ ਕਾਰਨ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਾਰਮੇਨ ਸਰੀਰ 'ਚ ਉਰਜਾ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਡ ਬਸਟਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ 'ਚ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੱਖਣ ਲਈ

ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ਮਰੂਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬਹਾਨੇ ਵੀ ਲੱਭਣੇ ਹੋਣੇ।

ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਾਂ-ਪੱਖੀ ਸੋਚੋ

ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਜਿਨੇ ਨੀ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ। ਇਸ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਵਿਕਸਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਕਝ ਨਾਂਹਾਂ ਸੋਚੋ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੇ। ਡਾਇਰੀ ਲਿਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੱਦੇ ਸਮੇਂ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। ਇਕ ਲੜੀ ਵਿਚ ਲਿਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੋਚ ਰਹੋ ਹੋ, ਇਸ ਸੋਚ ਦਾ ਕੀ ਤਰਕ ਹੈ ਤੇ ਹੱਲ ਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ, ਸਵੈ-ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਤੇ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ।

ਘੱਟ ਖਾਓ ਮਿੱਠਾ

ਤਣਾਪੁਰਨ ਸਥਿਤੀਂ 'ਚ ਘੱਟ ਮਿੱਠੇ ਵਾਲੇ ਸਨੈਕ ਖਾਓ। ਚਾਕਲੇਟ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਵੀ ਖੂਸੀ ਦਾ

ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਨੈਕ ਮਨੋਭਾਵ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗਲਕੋਕਾਰਟਿਕਾਇਡ ਨਾਮਕ ਤਣਾ ਹਾਰਮੇਨ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਸੇਵਨ ਸੀਮਤ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਹੀ ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੋਟਾਪਾ, ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ, ਸੁਗਰ ਜਿਹੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਜੋਖਮ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਹ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰੋ

ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 10-15 ਮਿੰਟ ਸਾਹ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰੋ

ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ। ਜਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਆਖਰ 'ਚ ਕਰੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਪਰੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਣਾ ਮੁਕਤ ਰਹੋਗੇ।

ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੇ ਰੱਸੋ

ਹੱਸਣਾ ਇਕ ਬਿਹਤਰ ਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ-ਕੁਲ੍ਹੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹੱਸਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਦਿਲ, ਫੇਫੜੇ ਤੇ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬ੍ਰੇਨ ਐਡਰਿਨ ਹਾਰਮੇਨ ਜਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਤਣਾ ਮੁਕਤ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਹਨ।

ਹਰਬਲ ਚਾਹ ਪੀਓ

ਦਿਨ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਕੱਪ ਹਰਬਲ ਚਾਹ, ਇਕ ਗਲਾਸ ਸੰਤਰੇ ਦਾ ਜਸ ਪੀਓ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹਾਈਡ੍ਰੋਟ ਤੋਂ ਉਰਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਤਣਾ ਦਾ ਪੱਧਰ ਘੱਟ ਕਰਨ '

ਨਗਰ ਕੇਸਲ ਚੋਣਾ 'ਚ ਧਨੌਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮਾਰੀ ਬਾਜ਼ੀ

ਧਨੌਰ ਮੰਡੀ (ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ) - ਨਗਰ ਕੇਸਲ ਧਨੌਰ ਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਅੱਜ 13 ਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਚ 12 ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ 1 ਨੇ ਆਜਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸਲਰਾਂ 'ਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੇਸਲਰ ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਾਜੀ ਨੇ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਰਿਟਾਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਸੋਕ ਕੁਮਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਹਾਇਕ (ਜਰਨਲ) ਤੋਂ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਆਸੂ ਪ੍ਰਭਾਸ ਜਸੀ ਜੀ, ਮਾਈਕਰੋ ਅਬਜ਼ਰਬਰ ਅਤਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਡੀਐਫਐਸਸੀ), ਮਾਸਟਰ ਟਰੇਨਰ ਪ੍ਰਿਸਪੀਲ ਸੰਜੇ ਸਿੰਗਲਾ, ਹਰੀਸ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੰਡੀ ਧਨੌਰ ਦੇ ਕੁੱਲ 13 ਵਾਰਡਾਂ ਚੋਂ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 1 'ਚ ਜਸਪਾਲ ਕੌਰ / ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਨਾਲੋਂ 169 ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 2 'ਚ ਗੋਰਵ ਕੁਮਾਰ / ਭਰਭਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲੋਂ 11 ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 3 'ਚ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ / ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਨਾਲੋਂ 140 ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 4 'ਚ ਰਜਨੀਸ ਕੁਮਾਰ

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਨਗਰ ਕੇਸਲ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਭਰੋਸਾ - ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਛਿੱਲੋ

ਧਨੌਰ ਮੰਡੀ, (ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ) - ਨਗਰ ਕੇਸਲ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੱਡੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤਾ ਕੇ ਉਸਾਰੂ ਸੌਚ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਿਆ ਕਥਬੇ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਧਨੌਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਗਰ ਕੇਸਲ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੱਡੇ ਵੋਟਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ, ਭਾਨਪ ਤੇ ਆਪ ਦਾ ਸੂਪਤਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿਤਾ ਕੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਕਥਬੇ ਦੀਆਂ ਰੱਹਿੰਦੀਆਂ ਲੋਤਾਂ ਪੂਰੀਆ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰਨਾ ਮੇਰਾ

ਸਿੰਘ ਤੋਂ 18 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਵਾਰਡ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ / ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੌਰ ਤੋਂ 71 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 11 'ਚ ਬਲਬੱਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲ / ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲੋਂ 310 ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 12 'ਚ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ / ਸੁਮਨ ਲਤਾ ਨਾਲੋਂ 465 ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 13 'ਚ ਦੀਪਾਈਦਰ ਕੌਰ / ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲੋਂ 129 ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਇਸ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਡੀਐਸਪੀ ਬਿਜ਼ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਐਸਐਚਚਿ ਧਨੌਰ ਦਿੰਦਿਆ ਕਿ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਚੱਪੇ ਚੱਪੇ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਪੂਰੀ ਬਾਜ਼ ਅੱਖ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਚੋਣ ਅਮਲੇ 'ਚ ਇੱਥੇ ਵਰੁਣ ਗੋਲ, ਦਿਨੇਸ ਕੁਮਾਰ, ਮੈਗਲ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਮੂਹ ਚੋਣ ਅਮਲੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਚੋਣ ਜਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਾਰੇ ਕੇਸਲਰਾਂ ਨੇ ਢੋਲ ਧਮਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਮਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਾਰਡਾਂ 'ਚ ਜਾਂ ਕੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਏਕਤਾ) ਉਗਰਾਂਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚਲ ਰਹੇ ਪਰਨਿਆਂ 'ਚ ਮਨਾਇਆ ਚਾਚਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ 140ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ

ਧਨੌਰ ਮੰਡੀ (ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ) - ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਮੁਲਕ ਪੱਧਰੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਏਕਤਾ) ਉਗਰਾਂਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅੱਜ ਬਲਾਕ ਵੱਲੋਂ ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ ਬਦਬਰ, ਰਿਲਾਈਸ ਪੰਥ ਧਨੌਰਾ, ਸੰਘੇਤਾ, ਬੀਜਪੀ ਦੇ ਸਬਾਈ ਤੇ ਜਿਲਾ ਆਗੂ ਅਰਚਨਾ ਦੱਤ ਤੇ ਯਾਦਵਿਦਰ ਸੰਠੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੋਰਚਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਚਾਚਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਉਤਸਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਜਨ ਸਕਤਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਦਰਾ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ ਸਾਮਰਨ ਵਿਰੁਧ ਕਿਸਾਨੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਉਮਰ ਭਰ ਜੁੜਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨੂੰ ਜਿਤਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੌਬਹੰਤੀਆਂ ਜਗ ਕੇ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਪਿੱਠਾਂ ਕਾਰਵਾ ਕੇ ਉਸਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਦੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਾਹਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਥਾਂ ਥਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜਦੂਰਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਇਕਠਨ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਪੱਧਰੇ ਆਗੂ ਸਾਮਲ ਸਨ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚਾਚਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ 'ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ' ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਈ ਕਿਸਾਨ ਲਹਿਰ ਦੀ ਧੱਤੋਲੇ ਨਾਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਮੜ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਤਿੰਨੇ ਕਾਲੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕੇ ਹਕੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਬਡ਼ਬਰ 'ਚ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਛਿੱਲੋਂ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀਆਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰੇਰਣ ਹੈਲ ਲੱਗੇ

ਧਨੌਰ ਮੰਡੀ (ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ) - ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਾਨ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਛਿੱਲੋਂ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਨਾਲ ਬਡ਼ਬਰ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ, ਧਰਮਸਾਲਾ 'ਚ ਇੰਟਰਲਾਕ ਟਾਇਲਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਾਲੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਪੱਕ ਕਰਕੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਚੋਗ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਹੋਰ ਵਾਰਡਾਂ 'ਚ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਸਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਜਿਲਾ ਪ੍ਰੀਸਟ ਮੈਂਬਰ ਲੋਕੀ ਸਟਾਰ ਗੋਲਿ ਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਰਪੰਚ ਕੁਲਦੀਪ

ਸਿੰਘ ਛਿੱਲੋਂ ਟੀਮ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਸੈਕਟਰੀ ਦੀਪ ਸੰਘੇਤਾ ਤੇ ਹੈਪੀ ਛਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਚੋਗ ਵਜੋਂ ਹਨ ਤੇ ਸ. ਵਿੱਲੋਂ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਮੂਹ ਪੰਚਾਇਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਸ ਗੋਲਿ, ਬਿੱਟੀ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਾਨ ਧਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਲੱਡੂ ਵੀ ਵੱਡੇ।

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਿਜਲੀ ਸੋਧ ਬਿੱਲ 2020 ਅਤੇ ਪਰਾਲੀ ਆਰਡੀਨੈਸ ਰੱਦ ਕਰਨ; ਸਰਵਜਨਿਕ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ; ਸਾਰੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਮੜ੍ਹੇ ਝੂਠੇ ਦੇਸਪ੍ਰੋਹੀ ਦੇ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਢੱਕੇ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟ੍ਰੈਕਟਰ/ਵਹੀਕਲ ਵਾਪਸ ਕਰਨ; 26 ਜਨਵਰੀ ਮੌਕੇ ਘੜੀ ਗਈ ਲਾਲ ਕਿਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸਾਜਸ ਦੋਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਲਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤੇ ਯੂ ਪੀ ਦੇ ਨਵਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਘੜ੍ਹ ਦੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਘੜ੍ਹ ਦੀ ਹਿਆਂਇਤ ਬਦਲੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਢੱਕੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੌਦੀਪ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਰਵੀਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਭਖਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤਣ ਅਤੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਤੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਿਰਕੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਚੰਦਰ ਸੇਖਰ ਆਜਾਦ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਵੀ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੇ ਇਕਠਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ 8 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਇਸਤਰੀ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਦਿੱਲੀ ਟਿਕਰੀ ਬਾਰਡਰ ਧਰਨੇ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪੁਰਨੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅੰਦੇਲਨ

ਖੋਜ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ

ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਕਾਂ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੌਂਡੀਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤਦਾਦਾ ਫਾਤਿਹ ਸਿੰਘ ਸੰਘ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਛੋਟੀ ਚੁਪੈ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਯੰਜਾਂ 'ਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦਿਖਾਈ ਸੀ।

ਦਾਦਾ ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਛੂਟ-ਛਾਤ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚਾਚੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਬੇਤਾਂ 'ਚ ਵਿਲੱਖਣ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤਪਦਿਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ 23 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 1898-1900 ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ, ਹੜ੍ਹਾਂ ਸਮੇਂ ਜੰਮ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ 1905 ਦੇ ਭਾਚਾਲ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗੜੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। 'ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ' ਅੰਦੇਲਨ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੈਣ ਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਅਦੁੱਤੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ, ਉਹ ਕੁਝ ਅਣਗੋਲੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਸਾਇਦ ਅਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨੇਤਾ ਜਿ ਸੁਭਾਸ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹੇਠ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਹ 23 ਜਨਵਰੀ 1881 ਨੂੰ ਖਟਕਤ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਗਾ, ਜਲੰਧਰ, ਬਰੇਲੀ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਕੁੱਦ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1906 'ਚ ਕਲਕਤਾ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਪਰ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਜਲਦ ਹੀ ਨਿਰਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਦੋਹਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਹਾਸ਼ਾ ਘਸੀਟਾ ਰਾਮ ਤੇ ਸਨੌਰੀ ਅੰਬਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ' ਬਣਾ ਲਈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮਹਿਸੂਬਾਨ-ਏ-ਵਤਨ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ 1857 ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ 50ਵੇਂ

ਵਰ੍਷ 1907 ਵਿਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸੰਨ 1907 ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'ਕਾਲੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਕਟ' ਅਤੇ 'ਦੋਅਬ ਬਾਰੀ ਐਕਟ' ਵਿਰੁੱਧ 'ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ' ਅੰਦੇਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚਾਨਾਬ ਦਰਿਆ 'ਚੋਂ ਨਹਿਰਾਂ ਕੰਢ ਕੇ ਲਾਇਲਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ 20 ਲੱਖ ਏਕੜ ਗੈਰ-ਆਬਾਦ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹੀਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਬਕਾ ਛੋਜੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਮਹਤ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਲੱਤਵੰਦ ਕਿਸਾਨ ਕੀਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਮੀਰ, ਵਿਹਲੜ ਸਾਹੁਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਵੇਚ ਦੇਣ।

ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਰਤਾਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ, ਵੇਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਤੇ ਰੁਖ ਨਹੀਂ ਕੱਟ ਸਕਦੇ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ

ਨਾਮ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਖ਼ਿਲ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਕ ਸੰਮੇਲਨ 'ਚ ਉਹ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਭਾਸ਼ਣ ਤਾਂ ਦੇ ਗਏ ਪਰ ਮੌਹੀ ਬਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਫਿਰ ਇਹ ਜਿਆਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਭਾਲ ਲਈ।

'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ' ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਹੈਰੀ ਲਿਖਤਾਂ ਛਾਪਣ ਲਈ 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਪੁਸਤਕ ਏਜੰਸੀ' ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਈ।

ਬਾਸਣਾਂ ਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਜਨ ਅੰਦੇਲਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਫੌਜ 'ਚ ਇਸ ਦੇ

ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਸੰਸਦ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ 'ਗਣਤੰਤਰੀ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿੱਲ' ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਆਮ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੈਡੀਕਲ ਯਾਨੀ ਕੱਟਪੱਥੀ ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਦਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਮਸਜਿਦਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਧਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ, ਮੁਸਲਿਮ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਮੀਗਤ ਇਸਲਾਮੀ ਵਿਦਿਆਕ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਿਮ ਕੁਤੀਆਂ ਨੂੰ 'ਕੁਆਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ' ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਜਿਹੀਆਂ ਤੱਜਵੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਪਾਖੀਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਇਸਲਾਮ' 'ਤੇ ਹਮਲਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪਾਖੀਸਤਾਨ 'ਚ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਮੈਨੁਅਲ ਮੈਕਰੋਨ ਦੇ ਪੁਤਲੇ ਸਾਡੇ ਗਏ। ਇਸ ਦਰੀਆਨ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਖਿ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਜਿਹਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਚੋਲੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ। ਜੇ ਰਾਜ ਵਿਲੋਂ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅੰਗੁਠਾ ਦਿਖਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਵਾਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਅਤ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵਿਚੋਲੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ। ਜੇ ਰਾਜ ਵਿਲੋਂ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅੰਗੁਠਾ ਦਿਖਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਵਾਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਅਤ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵਿਚੋਲੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ। ਹਰ ਕੀਤੇ ਸਰੀਅਤ ਬੋਪਣ ਦੀ ਜਿਦ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਮੈਕਰੋਨ ਅਨਸਾਰ, 'ਇਸਲਾਮ' 'ਤੇ ਬਹਿਸ 'ਚ ਅਸੀਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿੱਤਿ-ਪ੍ਰੈਤ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਹੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਧਾਰਨਾ' ਲੈਅਸਿਟੇ' ਯਾਨੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਗਲਤਡਹਿਮੀ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਉਥੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਤੇ ਖਿੰਲੀ ਉਡਾਉਣ ਤਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਫਰਾਂਸ 'ਚ ਚਰਚ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਹੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਉਤਪੱਨ ਹੋਏ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਥੋਂ ਤਰਕ, ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਪੱਤੀਕਾ 'ਸ਼ਾਰਲੀ ਅਬਦੇ' ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਟਨ ਛਾਪਣ ਤੋਂ ਕਈ ਦਿਨ ਹਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼ੁਭ ਸ਼ੁਭ

ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਆਗ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਾਰਨ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਨੀਤੀਆਂ

ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਖੁਦ ਖਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਧਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਚ ਭੇਦਭਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਇਸਲਾਮੀ ਆਗ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਰਟ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਫਰਾਂਸ 'ਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਨੀਤੀਆਂ

ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਹਰ ਗੱਲ 'ਚ ਇਸਲਾਮੀ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਲੱਦਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਰਖੀ। ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੰਗਾ, ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਤੇ ਹਿੱਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਮ ਵਿਵਹਾਰ ਹੈ। ਕੱਟੜਤਾ ਨੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਰਤਾ ਹੀ ਵਧਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਚਲਨ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਸਲਾਮੀ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੁੱਛ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਰਖੀ। ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੰਗਾ, ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਤੇ ਹਿੱਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਮ ਵਿਵਹਾਰ ਹੈ। ਕੱਟੜਤਾ ਨੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਰਤਾ ਹ

ਜਦੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਚੱਖਟਾ ਜਰਜਰ ਹੋ ਗਿਆ

ਸੰਨ 1922 ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਲੋਇਡ ਜੋਰਜ (ਤੁਹਾਡੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ) ਨੇ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਸੀ: “ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਟੀਲ ਫਰੋਮ ਨੂੰ ਇਸ ਤਾਂ (ਭਾਵ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ) ’ਚੋ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਘਿਣ ਪੁੰਡ ਜਾਵੇਗਾ।” ਸਰਦਾਰ ਵੱਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 1949 ਵਿਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜੀ ਸਭ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਸੀ: “ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਵਧੀਆ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸ ਜਿਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋਣ, ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੋਗੇ।” & ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਆਖਿਆ: “ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਕਸ਼ਲ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸ ਚਾਹੀਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੋ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਅਫਸਰ-ਤੁਹਾਡੀ ਫੈਲਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।” 10 ਫਰਵਰੀ 2021 ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਆਦਾਤਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਆਈਏਐਸ ਅਫਸਰ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ‘ਬਾਬੂ’ ਆਖਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿੱਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਸਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਾਤਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਕਜੁੱਟਾ ਵਾਸਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਟੀਲ ਦੀ ਫੇਰਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਅੱਜਾਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ‘ਬਾਬੂ’ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਪਾਤਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅੱਜਮਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਪੱਧਰ ਦੀ ਤਸਥੀਕ ਤੱਕ ਆਉਣ ਦੇ ਇਸ ਸਫਰ ਨੂੰ ਪੁਰਾਹੋਣ 'ਚ 73 ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਾਸਕੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿਚ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅੱਜਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਨੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀਆਂ ਸਕਤੀਆਂ ਹਥਿਆ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਜਿ ਜਾਗੀਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਚਲਾਉਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਜਾਤੀ ਹਿੱਤ ਸਾਧਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਤੇ ਮਹੌਰੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਚੋਰ ਰਸਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕੁਝ ਬੇਈਮਾਨ ਅਫਸਰ ਵੀ ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਨਸਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਗਏ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ

ਇਹ ਇਕ ਮਹਾਮਾਰੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਖਲਿਅਤ ਇਕੋ ਇਕ ਵੈਕਸੀਨ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਦਿੜ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਸਟੈਂਡ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤੇ ਅਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੇ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਬਚੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਦਕਾ ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਅਜੇ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਤਫ਼ਸੀਲ 'ਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ ਕਿ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਤਾ ਬਹਬਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਨੇਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਖੇਡ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਪ੍ਰਸਤ ਬੇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਖੁੱਡੇ ਲਾਈਨ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਫਸਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੀਰੀਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜੁਬਾਨ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਤ੍ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਖੜਾ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਣ। ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ (ਨਿਆਪਾਲਿਕਾ ਸਹਿਤ), ਚਹੇਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਗੱਨੌਜੇਤ ਲਗਭਗ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪੁੰਹੇ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਇਹ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਭਾਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕਲੀਆਣਕਾਰੀ ਰਸਾਂ ਹੋਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਿਵਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਜ਼ਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਵੇਟਾਂ ਖੁਰੀਦ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਧਰਮ ਜਾਂ ਜਾਤ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪਵਾ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਤੱਕ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਗਿਣਨਯੋਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖੇਤਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢੱਡ ਕੇ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਉਸਾਰਨ ਵਰਗੀ ਗੱਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਦੁਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਜ਼ਹੀਨਤਾ, ਚੱਟਾਨ ਵਰਗੀ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘਤਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਲੇ ਅਸਲਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੋਣਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਅਤ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਪਾਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਉਸਾਰਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਚਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਦਬ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਗੱਨੌਜੇਤ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕ, ਸਿਆਸੀ ਆਗ ਅਤੇ ਅਫਸਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੋਚੇ ਨਾਲ ਮੋਚਾ ਜੋਤ ਕੈ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੋਮੀ ਪਹੀਏ ਨੂੰ ਘੁਮਾਉਣ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਜ਼ਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਾਰਕਰਦਗੀ ਕਿਵੇਂ ਢੱਗਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਦੇ ਅਫਸਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਖ਼ਤ ਪ੍ਰਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫੀਲਡ, ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਤੇ ਕਾਬਲੀਅਤ ਤੇ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਪਖੋਂ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮੁੰਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰਾਂ ਵਾਲੋਂ ਗਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ 2002 ਤੋਂ 2007 ਤੱਕ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਿਕਰ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਪ੍ਰੀਕਿਆ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਲੱਖਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਚ ਸਾਇਟ ਹੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੀ ਸਾਫ਼ਗੋਈ ਅਤੇ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੀਆਂ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਆਈਆਈਟੀਜ਼, ਆਈਆਈਐਮਜ਼, ਪ੍ਰੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੋਣਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਅਤ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ।

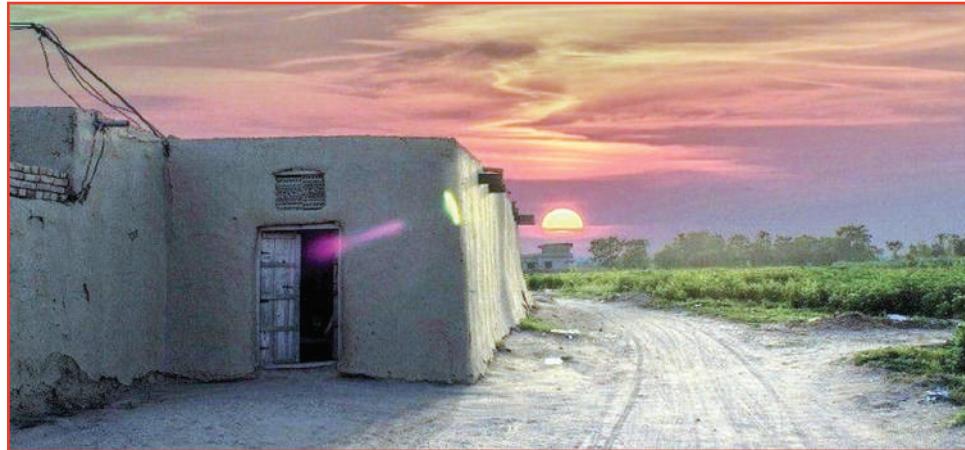
ਸਮੰਸਿਅਤ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਜਾਂ

ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਫੀਲਡ ਵਿਚ ਤਾਂਨਿਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਂਚਿਅਤਾਂ, ਨਗਰ ਕੌਸਲਾਂ ਤੇ ਨਿਗਮਾਂ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਮੰਤਰੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਚੁਣਾਵੀ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਹ ਵਾਸਤਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਸੀ ਸੀਟ ਅਤੇ ਪੈਂਚਿਅਤ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀ ਫਰਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਵਾਲੋਂ ਤੱਕ ਦ

ਹੱਡ ਬੀਡੀਆਂ, ਜੱਗ ਬੀਡੀਆਂ

ਯਾਦ ਹੈ ਮੈਨੂੰ.. ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਤਾਈ ਜਿਹਨੂੰ ਅਸੀਂ 'ਬੇਬੇ' ਆਖਦੇ ਸਾਂ, ਰੂਪ ਤੇ ਬਸੰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਕਿਵੇਂ ਬਚਪਨ ਦੇ ਵਿਛੜੇ ਇਹ ਦੌਵੇਂ ਭਰਾ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਸਾਥਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਹੋਏ। ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਰੂਪ ਰਜਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਐਧਰੋਂ ਉਧਰੋਂ ਭਟਕਦਾ ਬਸੰਤ ਰਸੇ ਰੂਪ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਜਾ ਪੁੱਜਾ। ਬਸੰਤ ਜਦ ਰਸੇ ਰੂਪ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੋਸ਼ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਰੂਪ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੜ ਸਣਾਉਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਬਸੰਤ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ "ਮਹਾਰਾਜ਼ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੁਣਨਾ ਰਾਹੋਗੇ?" ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਜਾਂ ਜੱਗ ਬੀਤੀ। ਤਾਂ ਰੂਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੱਗ ਬੀਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸੁਣੀਆਂ ਹਨ, ਤੂੰ ਅੱਜ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਸੁਣਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਐ ਕਿ ਜਦ ਬਸੰਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਰੂਪ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਖਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ। ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹੋ ਹੀ ਉਹਦਾ ਵਿਛਤਿਆ ਭਰਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਦੌਰਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਮਿਲਨ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਜਦ ਆਪਣੀ ਬੀਤੀ ਜ਼ਿਦਗੀ ਤੇ ਨਿਗੁਹਾ
 ਮਾਰਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਦੀ ਹੱਡ ਬੀਤੀਆਂ ਦੇ ਨਿਕੇ ਨਿਕੇ ਬਿਛੂ
 ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਲੰਬੀ ਲਾਈਨ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੱਲ ਬਚਪਨ
 ਤੋਂ ਹੀ ਸੁਰੂ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਉਦੋਂ ਬਹੁਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ
 ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਨਸਖੇ ਹੀ ਕੰਮ
 ਆਉਂਦੇ। ਪੋਲੀਓ ਵਗਰਾ ਦੇ ਟੀਕੇ ਸਾਡੀ ਪਿੱਠ ਦੇ ਸਕਲ
 'ਚ ਆ ਕੇ ਹੀ ਲਗਾ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਮਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈਂਡੇ
 ਫਿਨਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਗੜ੍ਹ ਜੁਆਕਾਂ ਦੇ ਆਮ ਹੀ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੇ
 ਸਨ। .. ਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਦਾ ਇਲਾਜ ਅੱਕ ਦੇ ਪੱਤੇ
 ਨੂੰ ਗਰਮ ਤੇਲ ਲਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਇਸ

ਇਨਸਾਨ ਦਾ.. ਜਿਹੇ ਸਾਡੇ ਜੁਆਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਧਾਰਨਾ
ਬਣਾਈ ਕਿ ਫੇਰੇ ਨੂੰ ਅਗਰ ਹਾਥੀ ਦੀ ਲਿੰਦ ਦੀ ਧੂਣੀ ਦਿੱਤੀ
ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਛੋਤੀ ਠੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬੱਸ। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ.. ਆਪਣੇ ਸਾਬਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਇਲਾਜ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਾਥੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਸੁੱਖਾਂ ਭਰਿਆ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਾਥੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਜਣੇ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ। ਹੋਈ ਦੇ ਗਲੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਟੱਲ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਾਥੀ ਦੇ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਉਹ ਟੱਲ ਵੱਚਦਾ। ਉਸ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਬਈ ਹਾਥੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੁਆਕਾਂ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਛੁੱਟੀ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਹਾਥੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਭ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਕੋ ਹੀ ਤਾਂਧ.. ਕਦੇ ਹਾਥੀ ਲਿੱਦ ਕਰੇ ਤੇ ਕਦੋਂ ਅਸੀਂ ਚੁੱਕੀਏ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਹਾਥੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗਾਹਤਾ। ਪਰ ਐਸੀ ਕਰਨੀ ਕਿ ਹਾਥੀ ਲਿੱਦ ਕਰਨ ਤੇ ਨਾ ਆਵੇ। ਭੁੱਖੇ ਪਿਆਸੇ ਅੱਕਲਕਾਣ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹਾਥੀ ਦੇ ਮਗਰੇ ਮਗਰਾ.. ਤੇ ਜਦੋਂ ਹਾਥੀ ਨੇ ਲਿੱਦ ਕੀਤੀ, ਅਸੀਂ ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹੀ ਜੁਆਕ ਉਹਦੇ ਤੇ ਅੰਤੇ ਝਪਟੇ.. ਜਿਵੇਂ ਇੱਲ ਚੂਚੇ ਨੂੰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਧੱਕਾ, ਮੁੱਕੀ, ਛੀਨਾ, ਛਪਟਾ... ਤੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਭੋਗ ਭੋਗ ਲੱਗ ਹੀ ਗਈ। ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸੰਮੁਸਟੀ ਦੇ ਭਾਵ ਕਿ ਚਲੇ ਆਪਣੇ ਸਾਬਿਆਂ ਦੇ ਫੋਤੇ ਦਾ ਇਲਾਜ ਮਿਲ ਗਿਆ। .. ਤੇ ਮੈਂ ਜਿਹੜੇ ਲਈ ਇਹ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਲਿੱਦ ਜਿਵੇਂ ਕੁਬੇਰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੋਵੇ.. ਲੈ ਕੇ ਜਦ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਝਿੜਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਖੇ: ਕਿੱਥੇ ਸੀ ਹੁਣ ਤੱਕ.. ਸਵਰੇ ਦੀ ਰੌਟੀਨ ਨਾ ਪਾਣੀ। .. ਤੇ ਆਹ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਫਤਿਆ ਐ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਲਿੱਦ ਵੱਲ ਤੱਕਦੇ ਕਿਹਾ। .. ਹਾਥੀ ਦੀ ਲਿੱਦ ਹੈ, ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਆਖਿਆ। ਉਹ ਹੋ ਨਾ ਇਹ ਕੀ ਸਿਰ 'ਚ ਮਾਰਨੀ ਐ। ਕਾਹਿੰਦੇ ਸਾਰ ਮਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਲਿੱਦ ਖੋ ਕੇ ਪਰ੍ਹਾਂ ਵਗਾਹ ਮਾਰੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੱਖ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਲਿੱਦ ਸੀ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮੇਰੇ ਸਾਬਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸੀ।

... ਬੈਰ ਮੈਂ ਬੋਡਾ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਮਰਾਦ
ਦਾ ਇਹ ਉਹ ਦੌਰ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਤੇ ਪਚਾਏ
ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੀ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਜਿਸ ਇਨਸਾਨ
ਦੇ ਦਰਦ ਨੇ ਮਨ ਨੂੰ ਝੜਜੜਿਆ, ਉਹ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ‘ਦਾਦਾ’
ਸੀ। ਮੇਰਾ ਦਾਦਾ ਜੋ ਗਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ
ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੰਗਤਾ ਕੇ ਚਲਦਾ.. ਮੇਰਾ ਦਾਦਾ, ਜਿਸਨੇ ਭਰੀ
ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਖੋਂ ਦਿਤਾ। .. ਤੇ ਸਾਇਦਾ
ਇਸੇ ਡਰਿੰ ਕਿ ਮਤਦੇਈ ਮਾਂ ਉਹਦੇ ਮਾਸਮ ਜਾਕਾਂ.. ਮੇਰਾ

ਕੇ ਕਿ “ਪਿਛ ਦੀ ਨੀ ਜੇ ਕਦੀ ਫਿਰ ਇਸ ਘਰੇ ਪੈਰੂ
ਪਾਇਆ ਤਾਂ” ਚਲਦੀ ਬਈ ਤੇ ਫਿਰ ਸੱਚਮੁਚ ਹੀ ਉਹ ਕਦੀ
ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਨਿਰਾਸ ਨਾ
ਹੋਏ। ਦੋ ਅਜੇ ਵੀ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੀ
ਦਲਸ਼ਿਉ ਵਾਲੀ ਤਾਈ ਦੀ ਮਾਂ ਆ ਗਈ। ਮਨ ਨੂੰ ਚਾਅ ਚਤੁੰ
ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਐ, ਬਾਹਲੀ ਸਰੀਰ ਤੇ ਸਿੰਧੀ ਸਾਈ ਬੇਬੇ
ਸੀ। ਰੰਗ ਦੌ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸਾਂਵਲੀ ਤੇ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਤੁੰਗਲਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਨੇ
ਕੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਰੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ
ਹੋਈਆਂ ਸੀ। ਐਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੰਨ ਟੁੰਟੇ ਕਿ ਟੁੰਟੇ। ਸਰ-
ਦੀਆਂ ਦੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਮੰਜਾ ਡਾਹ ਕੇ ਉਹ ਗਲੋਟੇ ਟੇਰ ਰਹੀ
ਸੀ। ਘਰਦੋਂ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਸੀ। ਮੌਕਾ ਜਿਹਾ
ਤਾਤ ਕੇ ਅਸੀਂ ਉਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਉਸ ਨਾਨੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ
ਉਸ ਰੱਬ ਦੀ ਬੰਦੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਆਪ
ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਬੇਹਾਲ ਹੋ ਗਈ। ਅਂਹਦੀ.. ਮੈਨੂੰ ਰੰਡੀ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ
ਜਾਕ ਦੂਸ਼ਣਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਆ। ਆਪਣੀ ਮਲਮਲ ਦੀ ਚੰਨੀ
ਨਾਲ ਉਹ ਕਦੀ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੀ ਤੇ ਕੰਦੀ
ਨੁਕ। ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਰੋਂਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਛੋਟ
ਆਲੀ ਗੱਡੀ ਤੇ ਉਹ ਵਾਪਸ ਚਲੀ ਗਈ.. ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਵੀ
ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਆਈ।

ਸਾਡੀ ਸਾਰੀ ਉਮੰਜੇਦ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਅਪਣੀ ਨਾਨੀ
'ਤੇ ਆ ਟਿਕੀ। ਮਨ ਬਹੁਤ ਕਾਹਲ ਸੀ.. ਸੋ ਉਹ ਸਾਡੇ
ਪਿੰਡ ਆਵੇ, ਇੰਨਾ ਸਬਰ ਹੁਣ ਸਾਡੇ 'ਚ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ
ਲਈ ਜਦ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨਾਨਕੇ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੀ ਜਿੰਦ ਕਰਕੇ
ਨਾਲ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੈਂ ਮੌਕੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਸੀ। ਤੇ ਮੌਕ
ਮਿਲ ਗਿਆ। ਤੱਤਕੇ ਤੱਤਕੇ ਮੇਰੀ ਨਾਨੀ 'ਵਾਗਰੂ ਵਾਗਰੂ'
ਕਰਦੀ ਹੋਏ ਦਲਾਨ ਸੰਭਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਤੇ ਮੈਂ ਜਿੰਧ ਨਿਸ਼ਾਨ
ਜਾ ਸਾਧਿਆ। ਬੱਸ ਉਹੀ ਹੋਇਆ ਜੋ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ
ਉਥੇ ਹੀ ਬੱਕਰਾਂ ਨਾਲ ਕੁਟਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਨਾਨੀ
ਦੋਹਤੀ 'ਚ ਇਕ ਫਾਸਲਾ ਆ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਉਸ ਗਲਤੀ ਨੂੰ
ਉਹਨੇ ਕਦੀ ਮੁਆਫ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਇਹ
ਫਾਸਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਪਿੰਡ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਸਾਰੀ
ਵਿਖਿਆ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ, ਉਹ ਪੂਰੇ ਗੌਰ ਨਾਲ
ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਜਿਹਰੇ ਤੇ ਇਕ ਕੇ-
ਦਪੁਰਨ ਜਿਹੀ ਮਸਕਾਨ ਲਿਆ ਕੇ ਆਖਿਆ.. ਨਾ ਫੇਰ ਕੀ
ਸੀ.. ਜੇ ਨਿਆਈ ਨੇ ਆਖ ਲਿਆ ਤਾਂ, ਕੁਟਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋਚ
ਸੀ? ਮੁਖਿਤਿਆਰੇ ਬੁੜੀ ਦੀ ਲੱਤਾਂ ਵੰਡਦੀ, ਜੇ ਅੱਜ ਤੇ
ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਘਰੇ ਵੱਡੀ ਤਾਂ..। ਉਹਨੇ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਜਖਸਾਂ ਤੇ
ਮੱਲਮ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੋ ਗਈ ਸਾਂ। ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਹ ਉਹ ਦੌਰ ਸੀ, ਜਿੰਥੇ ਮੈਂ ਪਰੀ ਤਰਾਂ ਹਾਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ

ਸੀ। ਮੇਰੀ ਜਿਦਗੀ, ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ ਯਾਨਿ ਕਿ ਚਾਹੇ
ਤਰਫ 'ਮੈਂ' ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਸੀ। ਪੜਾਈ ਪੁਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਮੈਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਪੜਾਉਂਦਾ
ਸਾ, ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਮੌਰੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਲਾਗੇ ਸੀ, ਲਿਕਾਵਾਂ
ਹਜ਼ਾ ਮੈਂ ਨਾਨਕੇ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਤੇ ਫਿਰ ਮਨ ਨੂੰ ਚੇਟਾ
ਲੱਗ ਗਈ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ। ਮੇਰੀ ਮਾਮੀ ਕਿਸੇ ਪੱਤੜ :
ਬਹੁਤ ਮੰਨਦੀ ਸੀ। ਤੇ ਉਹੀ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਪੰਡਤ ਕੋਲ ਲੈ ਗਈ
ਮੇਰੇ ਬਾਹਰ ਦੇ ਜੋਗ ਵਾਸਤੇ। ਉਸ ਟੇਵਾ ਲਗ ਕੇ ਦੱ
ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੋਗ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਅੜਚਣਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰ
ਮੰਗਲਵਾਰ ਛੱਠੇ ਨੂੰ ਸਵਾ
ਕਿਲੋ ਛੋਲੇ ਚਰਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ ਉਬਾਲ ਕੇ। ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨ
ਖਬ ਕਿਹਾ ਹੈ:

“ਗੁਨਾਹ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਦਾਖਿਲ, ਫਿਤਰਤ ਮੈਂ ਵਹਿੰ ਸੇ,
ਜਵਾਨੀ ਜਹਾਂ ਅਪਨਾ ਏਤਬਾਰ ਖੋਤੀ ਹੈ।”

ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ 'ਤੇ ਬਹੁਤ

ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੋਣੇ, ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਹਿਮ ਭਰ ਕਰਨ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਸਾਂ।

ਮੰਗਲਵਾਰ ਆਲੇ ਦਿਨ ਮੇਰੀ ਮਾਨੀ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਸਵਾ ਕਿਲੋ ਛੋਲੇ ਉਬਾਲ ਕੇ ਇਕ ਪੋਲੀਬਿਨ ਦੇ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਮੈਂ ਅਠ ਕਰ ਵਜੇ ਘਰੋਂ ਤੁਰਦੀ ਸਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਕਲਾਸ 9 ਵਜੇ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਘਰੋਂ ਤੁਰਦੀ ਸਾਂ ਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹੀ ਤੇ ਢੱਠਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਮਨ ਪ੍ਰਵੱਲਿਤ ਗਿਆ। ਢੱਠਾ ਭੁਸ਼ਿਆ ਵਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਨਾ ਪੱਟੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਬੈਗ ਢਾਂਕ ਕੇ ਉਹਦੇ ਮੂਹਰੇ ਸਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਐਸੀ ਕਰਨੀ ਫਿਰ

ਢੱਠੇ ਨੇ ਛੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਹ ਵੀ ਨਾ ਲਾਇਆ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਲਈ
ਉਹਨੂੰ ਫੜ੍ਹੇ ਖਾਵਾਉਣੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ, ਵਰਨਾ ਜੋਗ ਟ
ਬਣਨਾ ਸੀ। ਪੰਡਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਮਹਾਰੋਂ ਛੋਲ੍ਹੇ
ਚੁੱਕਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਦੂਰੋਂ ਇਕ ਸਾਈਕਲ ਵਾਲੇ ਨੈ ਚੀਜ਼ ਦ
ਆਖਿਆ, "ਗੁੱਡੀ ਪਰ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾ, ਢੱਠਾ ਭੁਸਰਿਆ ਵਿਆ ਐ
ਤੈਨੂੰ ਮਾਰੁੰਗਾ।" ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਿਸੇ
ਸੀ। ਮੈਂ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਫੜ੍ਹੇ ਚੁੱਕੇ ਤੇ ਟੈਪ੍ਪੁ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਈ
ਬੈਠਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਟੈਪ੍ਪੁ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿਥੋਂ
ਢੱਠਾ ਦਿਸੋ, ਟੈਪ੍ਪੁ ਰੱਕ ਦੇਈਂ। ਉਪਾਅ ਕਰਨਾ ਐ। ਮੇਰੇ
ਨਾਨਕਿਆਂ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਪਿੰਡ ਜਦ ਟੈਪ੍ਪੁ ਸਵਾਰੀਆਂ ਉਤਾਰ
ਲਈ ਰੁਕਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਇਕ ਹੋਰ ਢੱਡੇ ਤੇ ਪੈਂਗਈ
ਜੋ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਸਮੇਤ ਉਤਾਰ
ਗਈ। ਤੇ ਟੈਪ੍ਪੁ ਵਾਲਾ ਮੇਰੀ ਬਿਨਾ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਟੈਪ੍ਪੁ ਭਜ
ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਸਾਇਦ ਉਹੜ੍ਹ ਕਾਹਲੀ ਹੋਣੀ ਐ। ਮਨ ਵਿਖੇ
ਬੋਤੂ ਅਜੀਬ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰ
ਕਹੋਗਾ? ਚੱਚੀ ਵਸ਼ਕਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ 'ਹੋਕੇ' ਮੱਝੀ ਕ

ਕਰਹਾ? ਬਣਾ ਫਲਾਣਾ ਦਾ ਦੱਤਾਂ ਦੁਨਕ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ ਕਿ ਚਲੋ ਉਪਾਅ ਹੋ ਗਿਆ ਮੈਂ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਪੇਟਲੀ ਢੰਠੇ ਅੰਗੇ ਖਿਲਾਰ ਦਿੰਤੀ। ਪਾਅ ਆਹ ਕੀ..? ਢੰਠਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ, ਛੋਲਿਆਂ ਤੇ ਫੇਸ ਕੀਤੇ ਤੇ ਚਲਦਾ ਬਣਿਆ। ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਸਿੱਟੀ ਪਿੱਟੀ ਗੰਮ.. ਕੀ ਆਕੀ ਬਣਿਆ..? ਪਰ ਮੈਂ ਹਾਰ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਛੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਫੇਸ ਪਾਸੇ ਕੀਤਾ, ਸਾਫ਼ ਛੋਲੇ ਕੱਢੇ, ਫਿਰ ਪੇਟਲੇ ਜਿਹੀ ਬਣਾ ਕੇ ਟੈਂਪੂ 'ਚ ਬੈਠ ਗਈ। ਟੈਂਪੂ 'ਚ ਬੈਠਦੇ ਫਿਰ ਟੈਂਪੂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਈ ਢੱਠੇ ਨੂੰ ਛੋਲੇ ਪਾਉਣੇ ਐਂਹੇ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਬੋਡ੍ਹਾ ਭਲਮਾਣਸ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਇਹ ਗਉਸ਼ਾਲਾ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਟੈਂਪੂ ਉਥੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਅਖੇਡ ਇੱਥੋਂ ਪਦੇ.. ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਭਾਵ 'ਚ ਉਤਰੀ। ਨੇਰੂ ਸਾਂਈ ਦਾ.. ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਸਮੇਤ ਅੰਦਰ ਵਤੀ ਪੰਜਾਹ ਦੀ ਗਾਵਾਂ ਉਸ ਪੋਟਲੇ ਵੱਲ ਝੱਪਟ ਪਈਆਂ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਤਾਂ 'ਅਰਜੁਨ ਦੀ ਮਛਲੀ ਦੀ ਅੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ' ਸਿਰਫ ਢੰਠਾ ਲੱਭ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਪਾਅ ਪੂਰਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਛੋਲੇ ਬਚਾਵਾਂ, ਗਾਵਾਂ ਖੋਹਣ ਅਜਥ ਘਮਾਸਾਨ ਸੀ। ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਕਈ ਲੋਕ ਸੈਂਟਰ ਬਚਾਉਣ ਭੱਜੇ ਕਿ ਗਾਵਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲਤੜ ਨਾ ਦੇਣ, ਉਸ ਗਾਰੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ:

ਦਾ ਤਰ੍ਹਾਂ:-
ਇਕ ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰੀ ਜਦ ਮੈਂ
ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ। ਪੂਰਾ ਸਰੀਰ ਉਤੇ
ਖੜੋਂਗਾ। ਸਰੀਰ ਦੀ ਐਸੀ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਖੁਰਾਕ
ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਬੋਹੁੰਦ ਖਸਤਾ ਹਲਤ ਵਿਚ ਇਸੇ
ਵੱਡੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਬਹੁਤ ਭੀਤ ਸ

ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹਾਲਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ
 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਵੱਡੀ ਜਾਪੀ ਤੇ ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਢਾਕਟਰ
 ਕਲ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ। ਉਥੇ ਸਭ ਦਾ
 ਧਿਆਨ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਭਲਾਮਣ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਨੂੰ
 ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹੜੀ 'ਸੰਗ੍ਰਹਿਣੀ' ਹੈ.. ਸੌ ਢਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ
 ਨਾ ਕਰਵਾਓ, ਇਹੜੀ 'ਜਲਾਹ' ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਇਲਾਜ
 ਕਰੇਗਾ। ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਉਹ ਵੱਡਾ ਢਾਕਟਰ ਮੇਰਾ ਇਲਾਜ
 ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦਿਲ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਢਾਕਟਰ
 ਸੀ। ਚਮੜੀ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹੜੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪਤਾ ਨਹੀਂ
 ਸੀ। ਸੋ ਮੇਰੀ ਪਤਲੀ ਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜੁਲਹੇ
 ਦੀ ਤਲਾਸ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਦੱਸ ਪਾਈ ਕਿ ਨਾਲ ਹੀ
 ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੈਗੇ ਜੁਲਾਹੇ। ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ
 ਸੱਤ ਕੁ ਵਜੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਪਿੰਡ ਪੁੰਛ ਦੱਸ ਕੇ
 ਜੁਲਾਹੇ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਲੱਭ ਲਿਆ।

ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦਾ.. ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ
ਦੇ, ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਘਰ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰ ਇਕ ਸੱਠ ਕ
ਸਾਲ ਦਾ ਬਜ਼ੁਹਰਗ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ। ਦੱਧ ਧੋਤੀ ਚਿੱਟੀ
ਦਾੜ੍ਹੀ ਤੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਕਨ.. ਜਾਪਦਾ ਸੌਂ ਉਸ ਇਨਸਾਨ
ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਹੱਕ ਹਲਾਲ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ
ਹੈ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ
ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਸਰਸਰੀ ਜਿੰਹੀ ਨਿਗੁ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਮਾਰੀ। ਘਰ
ਵਿਚ ਕੁਝ ਬੱਕਰੀਆਂ, ਇਕ ਕੁੱਤਾ ਤੇ ਇਕ ਪਿੱਜਰੇ ਵਿਚ
ਤੇਤਾ ਬੰਬ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਬਿਨਾ ਕੇ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਆਪਣੀ
ਤਾਣੀ ਬੁਣਨ ਵਾਲਾ ਕੁੱਚਾ ਲੈਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਵਾਪਸੀ ਤੇ
ਉਸਨੇ ਟਾਹਲੀ ਦੀਆਂ ਦੇ ਕਿੰਨ ਹਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ

ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਿਆਂ ਤੇ ਆਪ ਖੜਾ ਹੋ ਕੇ ਅੱਖਾਂ
ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੇ ਧਰਤੀ
'ਤੇ ਬਿਠਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ.. ਸੋ ਮੈਂ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ।
ਅਜੇ ਪੰਦਰਾਂ ਵਿਹ ਸਕਿੰਟ ਹੀ ਬੀਤੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ
ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ..
ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੇਚਦੀ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਦੋ ਤਿੰਨ
ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹਰੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਨੂੰ
ਖਿੱਚਣਾ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾ ਮੈਂ ਉਠਣ 'ਚ ਤੇ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚਾ। ਸੈਂ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਜਿਹੇ ਮਾਰੀ ਜਾਵਾਂ। ਬਜ਼ੁਰਗ
ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ
ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਾਵਾਕਦ ਸੀ। ਲਾਗੇ ਖੜਾ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਤੇ ਮੇਰਾ
ਜੇਠ, ਇਕ ਖਚਰੀ ਜਿਹੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸ ਰਹੇ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਸੱਸ
ਨੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ
ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ। ਚਾਰ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ
ਕਰੀ ਮੇਰੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਦੁਆ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਮੈਂ ਬੱਕਰੀਆਂ
ਤੇ ਜਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਇੱਕੀ ਰੱਗੀ।

ਤ ਹਾਂਹਣਿਆ ਵਚ ਉਲੜਾ ਰਹਾ।
ਲਿਹਾਜ਼ਾ.. ਹੁਣ ਵੀ ਜਦ ਮੈਂ ਇਹ ਸਭ ਸੋਚਦੀ
ਹਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਈ
ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਗੌਰ ਨਾਲ ਸੋਚਾਂ ਤਾਂ ਇਕ ਸੱਚ ਸਮਝ ਪੈਂਦੀ ਹੈ
ਕਿ ਉਸ ਵਕਤ.. ਜਦ ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬੱਚੀ ਹਾਂ..
ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਹਾਂ.. ਉਸ ਵਕਤ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ
ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਦਸਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਬਾਰੇ
ਸੋਚਦੀ ਸ੍ਤ੍ਰੀ.. ਫਿਰ ਜਦ ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬੋਝੂ
ਸਿਆਈ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ ਤੇ ਬੋੜ੍ਹਾ ਵੱਡਾ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਐ, ਉਦੋਂ
ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਬੋੜ੍ਹਾ ਵਡੱਪਣ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਚਾਹੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ
ਆਪਣੇ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਹੋਰ
ਦਾ ਭਲਾ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਤੇ ਫਿਰ ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਇਹ
ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਵੱਡੀ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਚੰਗਾ
ਭਲਾ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹਾਂ, ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਹੋ ਗਈ ਸਾਂ
ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਸਾਂ। ਸਿਰਫ
ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ। ਜਦ ਤੱਕ 'ਤੂੰ' ਸੀ, 'ਮੈਂ' ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਹੁਣ ਸਿਰਫ 'ਮੈਂ' ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ 'ਤੂੰ' ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ
ਹੀ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਹਿੰਦੇ ਏਂ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀ ਅੱਧੀ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਹ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ
ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤੇ ਆਪਣੀ ਅੱਧੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਹ ਛੁਪਾਉਣ ਵਿਚ
ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਇਹ
ਗੱਲ ਦਾਅਦੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਹੋ
ਗਈ ਹਾਂ। .. ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਦਰ ਕਿਧਰੇ 'ਮੈਂ' ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ..
ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ.. ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ।

MISSION PEAK BROKERS, INC.

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

**Acquisition and Financing
of Commercial Real Estate.**

**GET TOP
DOLLAR\$**

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

**CALL
TODAY
(510) 490-9705**

hrsidiu@gmail.com

www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260

